

MARCO BEDEA BIA JESUCRITOEBEMA MARCOBA ȢLDA

Nañ cartara Marcoba Ȣlsia. Idjira judio Jerusaleñnebema basica Ȣla. Dji papaba deda Jerusaleñne erobasia (Hecho 12:12). Marcora Bernabe ume dji djabawarra basia (Colosa 4:10). Pauloda carebabadjia (2 Timoteo 4:11). Pauloba Bernabe bida Jesudebemada naãrã jaradiade wãsidade Marcora edesidaa (Hecho 12:25deba aba 13:13daa). Hecho cartade Marco trãra Juañ Marco Ȣl Ȣla.

1 Pedro 5:13de Pedroba Marcora mñ warraada asia. Mañ bẽrã zocãrãmaarã Pedroba Jesudebemada nãbãrla Ȣadada Marcoba cartade Ȣlsia. Mateoba, Luca bida ãdjiza cartada Ȣldi naëna Marcoba Ȣlsica Ȣla. Roma purude Pedro ume Ȣaside djabarã judiorãé itea griego bedeade Ȣlsia.

Marcoba naãrã Ȣlsia Juañba Jesu borocuedadebemada (1:1-11) idjabä diauruba Jesu mñ sënanebemada (1:12-13). Mañare Ȣl Ȣla Jesuba Galilea druade o Ȣadadebemada (1:14deba aba 9:50daa) idjabä Galileadeba Jerusaleñnaa wãbãrlde jaradia Ȣadadebemada (10:1-52). Eda Ȣl Ȣla Jesuba ne ununaca o Ȣadadebemada idjabä Äcõrëba ëberãrã pe eroȢldebema jaradia Ȣadada. Jirñare Ȣl Ȣla Jesura Jerusaleñne mãwãnanebemada (11:1neba aba 16:20daa).

Nañ cartade ebuda Ȣla Jesura judiomñna ñcagla judiorãéba biara ïjãbadjida idjira Äcõrëba ëdrã

edabari diai jaradada (7:24-30; 15:33-39). Jesura nañ ëjüñaa zeë basia dji dromada bai carea ãtebärl bia mïga bai carea (8:31; 10:42-45). Dadjirä itea nañ crïchada waiþla bла: “Abaþba mäda ëpë quïrñä bла, idjia o quïrñä bла igarapeda bia mïgai carea baida bла. Mañbe mära ëpëida bла.” (Marco 8:34)

Borocuebari Juañebema

Mateo 3:1-12; Luca 3:1-9, 15-17; Juañ 1:19-28

¹⁻² Mäa bedea bia Äcõrë Warra Jesucritodebemada bлаya. Naärä Äcõrëneba bedeabari Isaíaba nãwã bлаsia:

Bedeja jarabarida mäa bла na diabueya bла o jarimärëä.*

³ Ëberäda ëjüä põäsa ewaraga bлаde jïgua bedea bла: Ora jaridadua dadjirä Boro bia edadamärëä.

Ora idji itea jipa jaridadua.†

⁴ Ara mañ quïräca Borocuebari Juañda ëjüä põäsa ewaraga bлаde ëberäräa jaradia bësia ädji cadjiruara igaradapeda Äcõrëmaa zedamärëä. Idjia jarasia mäwã osidara Äcõrëba ädji cadjiruara quïrädoaida. Mañbe borocuedida panlana abadjia.

⁵ Mañne ëberärä Jerusaleñebemaräda, jüma Judea druadæbemarä siða Juañmaa wäbadjidaa. Ädjia cadjirua opedadada idji quïräpita ebuda jarabadjidaa. Mañbe Juañba ädjirära Jordañ dode borocuebadjia.

* **1:1-2** Malaquia 3:1. † **1:3** Isaía 40:3.

6 Juañba jñbarira cameyo cara oda basía. Idjia jñ bñ trajñbarira animarã e oda basía. Idjia adichichida cobadjia idjabäa urrajõda jõbadjia.
7 Mañne nãwã jaradiabadjia:

—Mñ caidu aba zeya. Idjira mñ cãyãbara dji dromaara bña. Mañ bẽrã idjia jirõne jñ bñ ërãi carea mña bia bñëa. **8** Wãrãda mña bãrãra baidoba borocuesia baribñrla idjiabñrla Äcõrẽ Jaureda diaya.—†

*Juañba Jesu borocueda
Mateo 3:13-17; Luca 3:21-22*

9 Mañ ewaride Jesura Nazare purudeba Juañbñmaa wãsia. Nazare purura Galilea druade bña. Jesu wãside Juañba idjira Jordal dode borocuesia.

10 Jesura doedauba drua wãbñrlde unusia bajãda ewabñrlda. Mañne Äcõrẽ Jaurera puchirã quirãca idji ãrñ zebñrlda unusia. **11** Äcõrëba bajãneba edaa nãwã bedeasia:

—Bñra mñ Warra quirñä bña. Bñ carea mña bio bñsrida bña.—§

*Diauruba Jesu mñä sëna
Mateo 4:1-11; Luca 4:1-13*

12 Mamañba Äcõrẽ Jaureba Jesura ejüä põäsa ewaraga bñdæa edesia. **13** Mama Jesura animarã cadjirua bæa tãena cuarenta ewari basia. Satanaba idjira mñä sësia Äcõrëda igarabi carea. Idjabäa Äcõrẽ bajãnebema nezocarãba idjira ne cobisidaa.

*Jesuba jaradia beda
Mateo 4:12-17; Luca 4:14-15*

† **1:8** Äcõrẽ Jaureda diaya. Griego bedeade nãwã bñ bña: “Äcõrẽ Jaureba borocueya.” § **1:11** Isaía 42:1.

14 Borocuebari Juañ preso bēdacarea Jesura Galilea druadaa wāpeda bedea bia Ācōrēnebemada jaradiabadjia.* **15** Nāwā jarabadjia:

–Ewarira jūesia. Ācōrēra bārā Boro bai carea zeblrla.† Bārāba cadjurua obadara igaradapeda mañ bedea biada ïjānadua.–

*Jesuba beda baribadarā trāna
Mateo 4:18-22; Luca 5:1-11*

16 Jesura Galilea amene droma icawa nīne Simoñda, dji djaba Andre sida unusia. Mañ ēberārāra bēda beabadarā basía. Ādjira doeda bēda bari panasidaa. **17** Māwā panne Jesuba ādjia jara-sia:

–Mā ume zedadua. Bārāba bēda baribada quīrāca māa bārāa jaradiaya ēberārāda māmaa enenamārēā.–

18 Ara mañda ādji bēda baribadara amenapeda Jesu ume wāsiðaa.

19 Nocodaa wāblrlde Jesuba Santiago, dji djaba Juañ sida unusia. Ādjira Zebedeo warrarā basía. Ādjia jābaðe bēda baribada cōñ bēda ca panasidaa. **20** Mañne Jesuba ādji sida trāsia idji ume wānamārēā. Ara mañda Santiago, Juañ bida ādji zeza Zebedeora idji nezocarā ume jābaðe amenapeda Jesu ume wāsiðaa.

*Jesuba jai ãyā jāretada
Luca 4:31-37*

21 Ādjirāra Capernauñ purudaa wāsiðaa. Mañbe ñnāñbada ewariðe Jesura judiorā dji jārebada

* **1:14** Bedea bia Ācōrēnebema. Griego bedeade ἀστρα cartade bábla: “Bede a bia Ācōrēba pe eroþldebema.” † **1:15** Daniel 2:44.

dedaa wāpeda Ācōrē bedeada jaradia b̄esia.
22 Jaradia b̄lde jūmarāba cawa crīchađaē basia.
 Judiorā ley jaradiabadarā quīrāca jaradiaē basia.
 Āteb̄lra bio cawa b̄ldeba ebuda jaradia basia.
23 Māwā panlne jai bara b̄l ēberāda cawaēne nāwā
 jīgua bedeasia:

24 –¡Jesu Nazaredebema! ¿Cārē cārēā daira mīā
 sē b̄l? ¿Dai biě b̄li carea zesica? Māa cawa b̄la b̄la
 caida: ¡B̄la Ācōrēba diabuedaa!–

25 Jesuba dji jaia nāwā jarasia:

–Chupeadua. Idji cacuadebemada ēdr̄ldua.–

26 Ara małda jaiba dji ēberāra wawabipedā, dji
 cābāyā biapedā āyā wāsia. **27** Mał bērā jūma dji
 arima duanl̄rāba cawa crīchadaē basia. Āduba
 bedeadrua duanesidaa:

–¡Ache! Jesuba jaradia b̄lra awara b̄la. Bio cawa
 b̄ldeba ebuda jaradiabaria. Idjia jarab̄lrl̄ra jairā
 bida ījā obadaa.–

28 Mał carea jūma Galilea druade dārāéne Jesura
 tr̄l̄ b̄lga b̄esia.

Jesuba Simoñ Pedro pācōrē biabida

Mateo 8:14-17; Luca 4:38-41

29 Judiorā dji j̄rebada dedeba ēdr̄lđapedā
 Jesura, Santiagora, Juał sida Simoñ dedaa
 wāsidaa. Simoñ djaba Andre sida mama babadjia.

30 Małne ādjia Jesua jarasidaa Simoñ pācōrēda
 c̄lwamiaba c̄lđadē b̄lda. **31** Jesura idji b̄lmaa
 wāsia. Idji j̄wade jidapedā piradr̄l̄ b̄lsia.
 Ara małda c̄lwamiara dugusia. Małbe Simoñ
 pācōrēba ādjira ne cobisia.

32 Queudacarea ēberārāba cacua biě b̄eada, jai
 bara b̄ea sida Jesumaa enesidaa. **33** Purura dji

dede eda wābadama powua nūmesia. **34** Mañne Jesuba cacua biě þeara zocārā biabisia idjabā jairā siða zocārā ãyā jʌrecuasia. Jairāba idjida cawa panana bērā Jesuba chupeabibadjia.

Galileade jaradia nībada

Luca 4:42-44

35 Jesura ãsaboðode piradrāsia. Wadi pāimaena ëberā neëmaa Ācōrēa iwidide wāsia. **36** Mał carea Simoñba, idji ume panla bida Jesura jʌrla panasidaa. **37** Idji unusidaðe jarasidaa:

–Jūmarāba bʌra jʌrla duanla.–

38 Mañne Jesuba jarasia:

–Dewara puru þeadaa wānia mña jāma bida jaradaida bʌl bērā. Mlra mał carea zesia.–

39 Māwā jūma Galilea druadē pʌrrla wāsia. Judiorā dji jʌrebada deza jaradiabadjia. Idji wāblrlma jaira ãyā jʌrecuabadjia.

Jesuba aida bara bʌl biabida

Mateo 8:1-4; Luca 5:12-16

40 Māwā bʌde ëberā aida bara bʌda Jesumaa zesia.‡ Mał ëberāra chīrāborodē cobepeda nāwā beðea djuburiasia:

–Bla quīrīā bʌblrʌ, mña poya biabida bʌa.–

41 Jesuba mīā djuburi ununa bērā idji jʌwada ðrʌ bʌblrʌde jarasia:

–Māwā o quīrīā bʌa. ¡Biadua!–

‡ **1:40** Aidara Jesu ewaride wārāda sāwā þasida dadjirāba cawadað panla. Baribʌrljudiorāmaarā aba Ācōrēbʌrl poya biabida þasia (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Mał awara aba aidaba jidasira ãyā þade wāida þasia (Levitico 13:45-46).

42 Jesu ara māwā bedeabʌrʌde ēberāra biasia. Dji aidara abeda nēbiasia. **43-44** Mañne Jesuba idjia bio jarasia:

–Bʌ biadara ni abala jararādua. Ātebʌrʌ sacerdotemaa wādua bʌra biasida unumārēā. Jālbe Ācōrē quīrāpita bia ɓei carea Moiseba jarada quīrāca ne diacuadua. § Māwā ēberārāba cawaedia bʌra wārāda biasida.–

Māwā jarapeda Jesuba idjira wābisia. **45** Baribʌrʌ dji ēberāba Jesuba idji biabidadebemada jūmarāa nēbʌrʌ wāsia. Mañ carea Jesura ni abal purude ebuda nībaca basia. Ātebʌrʌ jīga nībabadjia ēberārā beadacamaa. Baribʌrʌ ēberārā puruzabemada idjimaa wābadjiada.

2

Jesuba ēberā cacua beu bʌ biabida
Mateo 9:1-8; Luca 5:17-26

1-2 Dārāé bʌde Jesura wayacusa Capernauñ prudaa wāsia. Idjira diguida bʌda cawasidade ēberārāda zocārā idjimaa powua nūmesia. Dera, dji eda wābada sida pēsua nūmesia. Mañne Jesuba Ācōrē Bedeara jaradia basia. **3** Māwā bʌde ēberāda quīmārē zesidaa. Mañrāba ēberā cacua beu bʌda Jesumaa ede quīrīā panasidaa. **4** Baribʌrʌ pēsua nūmʌ bērā poya ededaē basia. Mañ carea de ȳrʌ uria ođapeda dji cacua beu bʌra dji cʌdadeba edaa bʌsidaa. **5** Jesuba unusia ȳdjia wārāda ijā panʌda dji cacua beu bʌra poya biabida. Mañ carea Jesuba dji cacua beu bʌla jarasia:

–Cūdra, bʌla cadjirua ođara mña quīrādoasia.–

§ **1:43-44** Levitico 14:1-32.

6 Mañne judiorā ley jaradiabadarāda ñcʌrgʌ arima chūpanasidaa. Mañgrāba crīchasiðaa:
7 “¿Cārē cārēa jāwā bedea bʌ? ¡Ācōrē quīrāpita biē bedea bʌ! Aþa Ācōrēbʌrl̄ ëberāba cadjirua oðara poya quīrādoaya.”

8 Ädjia māwā crīcha duanʌra Jesuba idji sode abeda cawasia.* Mañ bērā ädjía jarasia:

–¿Cārē cārēa jāwā crīcha panʌ? **9** Bärāmaarā ñsāñgʌda zareaara bʌ? ¿Cadjirua oðara quīrādoayada aida wa nañ ëberā cacua beu bʌra piradrʌbipeda idji cʌða edabipeda nībabida?
10 Ācōrēba mʌ, Nañ Djara Edadara bʌsia nañ ëjūâne duanʌba cadjirua obadara quīrādoamārēä. Mañra bärāa unubiya.–

Ara mañda dji cacua beu báa nāwā jarasia:

11 –Piradrrʌdua. Bʌ cʌðara edapeda diguidaa wādua.–

12 Ara mañda dji cacua beu bʌdara pirabaripeda idji cʌða edapeda jūmarā quīrāpita ëdrʌ wāsia. Mañ carea jūmarāba cawa crīchadaë basía idjaba Ācōrēa bia bedea duanesidaa. Nāwā jarasidaa:

–¡Nañ quīrāca dadjirāba ununaca basía!–

Jesuba Levi trāna

Mateo 9:9-13; Luca 5:27-32

13 Māwānacarea Jesura wayacusa Galilea amene dromanaa wāsia. Mañne ëberārāda zocārā idjimaa wāsidaa. Idjia ädjirāa jaradasia. **14** Wābʌrl̄de Jesuba Alpeo warra Levida unusia. Mañ Levira Romanebema boro itea parata diabada dede chūmasia. Jesuba idjía jarasia:

* **2:8** Sode. Griego bedeade bá bʌa: “Jaurede.”

—Mᾶ ume zedua.—

Ara mañda Levira piradr̄peda Jesu ume wāsia.

15 Māwānacarea Jesura Levi dede ne co b̄asia. Zocārāba Jesura ēpēb̄l̄da b̄erā ādjirā sida ne co chūmeasia: Jesu ume n̄babadarāda, Romanebema boro itea parata j̄rl̄ pebadarāda, judiorā ley igara b̄ea sida panasidaa.† **16** Māwā panlne judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida unusidaa Jesura Romanebema boro itea parata j̄rl̄ pebadarā ume, judiorā ley igara b̄ea ume bida ne co b̄l̄da. Mañ carea pariseorāba Jesu ume n̄babadarāa iwidisidaa:

—Bārāa jaradiabarira ¿cārē cārēā cadjirua obadarā ume, parata j̄rl̄ pebadarā ume bida ne co b̄l̄?—

17 Mañ ūr̄peda Jesuba jarasia:

—Cacua bia b̄eaba nēärā diabarira j̄rl̄daca. Dji cacua biě b̄eab̄l̄ j̄rl̄badaa. Māra jipa b̄ea tr̄i carea zeě b̄la, āteb̄l̄r̄ cadjirua obadarāda tr̄i b̄la Ācōrēmaa zedamārēä.—

*Ne codaca ewaridebema
Mateo 9:14-17; Luca 5:33-34*

18 Mañ ewaride Borocuebari Juañ ume n̄babadarāba, pariseorā bida ne codaca ewarida o panasidaa. Māwā panlne dewararāda Jesumaa zedapeda iwidisidaa:

—Borocuebari Juañ ume n̄babadarāba, pariseorā bida ne codaca ewarira obadaa. Barib̄l̄r̄ b̄l̄ ume n̄babadarāba ¿sāwārēä odaca?—

19 Jesuba panusia:

† **2:15** Judiorā ley igara b̄ea. Griego bedeade “cadjirua obadarā” b̄l̄ b̄la.

–Umaquīrāba wērā edabʌrləde ḥcaiba ne codaca ewarida oi? Mañ umaquīrāra wadibida idjia edodarā ume bʌmisa ne codaca ewarira odaéa. ²⁰ Baribʌrl ewari aba dewara ēberārāba idjira ãyā ededīa. Mañ ewaridebʌrl idjia edodarāba ne codaca ewarira odia.

²¹ Dadjirāba cacuađe jābada dji sore cōā bʌmmaa wua djiwidida cajudacaa. Māwā odibʌrla djiwididi cajuda errebaribʌrlba dji wua sorera waiblara cōāya. ²² Idjabā ni aþalba uva ba djiwidira animarā e oda dji sorede tʌdaca. Māwā odibʌrla aseabʌrləde animarā e oda dji sorera cōāya. Mañbe uva bara, animarā e oda siða aduaya. Mañ carea uva ba djiwidira animarā e oda djiwidide tʌdida panla.—†

*Jesura ãnãübada ewari djibaria
Mateo 12:1-8; Luca 6:1-5*

²³ Anãübada ewaride Jesura ējūā trigo uðade n̄basia. Mañne idji ume n̄babadarāba trigora tʌ eda n̄basidaa. ²⁴ Mañ carea pariseorā ãdji caidu zebʌdaba Jesua jarasidaa:

–jAcʌdua! Ba ume n̄babadarāba ḥcārē cārēā ãnãübada ewaride ocara panla o pan?—

²⁵ Jesuba ãdjía jarasia:

–Ewari aba Daviba, idji ume n̄babadarā bida codira neē panasidaa. Jarra panasidade ḥsāwā osida?§ ²⁶ Abiata sacerdote dji droma baside Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quīrāpita

† ^{2:22} Mañgʌdeba Jesuba cawabisia idji bedarea ãdji drōāenabema crīcha ume ãbaa jaradiacada. § ^{2:25} 1 Samuel 21:1-6.

baða pañda edasia.* Mañ pañra ñababe sacerdoteräba codida panasiðaëca? Baribarla Daviba copeda idji ume níbabadarña diasia.–

27 Mañbe Jesuba ñadjia jarasia:

–Acõrëba ëberära oë basia ñnäubada ewari wagadamärëä ñtebärla ñnäubada ewarira bësia ëberära ñnäunamärëä. **28** Mañ, Nañ Djara Edaðara ñnäubada ewari djibaria.–

3

Jesuba ñnäubada ewaride ëberä biabida

Mateo 12:9-14; Luca 6:6-11

1 Wayacusa Jesura judiorä dji jarebada dedaa wäisia. Mama ëberä jawa beu bëlda bësia. **2** Acrla Jesura acä panasidaa ñnäubada ewaride mañ ëberä biabi cawaya. Biabisira bië jaradida crïcha panasidaa. **3** Mañne Jesuba ëberä jawa beu bëla jarasia:

–Piradräpeda ësi nümane zedula.–

4 Mañbe Jesuba ñadjia iwidisia:

–¿Ñnäubada ewaride cärëda odida panä? ¿Biada wa cadjiruada? ¿Djärä carebaida wa idu beubida?–

Baribarla ñadjirära chupea panesidaa. **5** Mañne Jesura sopuasia cawärla zarea bea bërä. Quïrûbidëba ñadjirä acäbärläde dji jawa beu bëla jarasia:

–Jawara jiradua.–

Mäwä jirabärläde idji jawara abeda biasia.

6 Ara mañda pariseorära ëdrädapeda Herodeare

* **2:26** Levítico 24:5-9.

bearāmaa wāsidaa. Ādjirā ume Jesu beadi carea crīcha jārāsidaa.

Galilea amene droma icawa duanana

⁷ Mañbe Jesura idji ume nībabadarā sida Galilea amene dromanaa wāsidaa. Mama Galilea druadēbemarāda zocārā idji caiđu nībasidaa.* ⁸ Jesuba ne ununacada o bāda dewararā bida ūrīsidaa. Mał carea Judea druadēbemarāda, Jerusaleñ purudēbemarāda, Idumea druadēbemarāda, Jordāñ do wa quīrārēbemarāda, Tiro druadēbemarāda, Sidoñ druadēbemarāda Jesu bāmaa wāsidaa. ⁹⁻¹⁰ Idjia cacua biě bēada biabi bāda bērā ēberārāba idji tāni carea powuabadjidaa. Idjira pēsua eropanarānamārēä Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia jābada enenamārēä.

¹¹ Ēberā jai bara bēaba Jesu unubādađe idji quīrāpita chīrāborode copanenapeda jaiba ne wayaadēba jīgua jarabadjidaa:

—jBāra Ācōrē Warraa!—

¹² Baribārla Jesuba jairāa bio jarabadjia idjidebemada ebuđa jararānamārēä.

Jesuba ēberā doce edada

Mateo 10:1-4; Luca 6:12-16

¹³⁻¹⁴ Māwānacarea Jesura eyadaa wāpeda idjia quīrīābārla idjimaa trāsia. Ādjirā zesidāde idjia doce edasia idji ume nībadamārēä idjaba idji bedea jara nībadamārēä. Mañgrāra Jesuba trā bāsia “māa diabuedarā.”† ¹⁵ Jesuba ādjirāa lālada

* ^{3:7} Griego bedeade ἀλητὸς cartade idjaba bāl bāla “Judeadēbemarā sida.”

† ^{3:13-14} Mañgrāra Jesuba trā bāsia “māa diabuedarā.” Griego bedeade ἀλητὸς cartade mañra neēa.

diasia cacua biē bearā biabidamārēā idjabā jai sida ãyā jaretdamārēā. ¹⁶ Aba Simoñ basía.‡ Jesuba idjira trā b̄lsia Pedro. ¹⁷ Mañ awara Zebedeo warra Santiagoda, dji djaba Juañ sida edasia. Mañ umébemara Jesuba trā b̄lsia Boanergerā. Mañ trāba jara b̄la “baa warrarā.” ¹⁸ Nañḡlārā sida edasia: Andre, Pelipe, Bartolomé, Mateo, Tomá, Alpeo warra Santiago, Tadeo, idjabā Simoñ Cananeo. ¹⁹ Jesuba Juda Iscariote sida edasia. Mañḡlāba idjira jidabisia.

Jesu biē jarapedada

Mateo 12:22-32; Luca 11:14-23; 12:10

²⁰ Jesu diguidaa zeside ēberārāda zocārā powuasidaa. Mañba Jesura, idji ume nñbabada sida poya ne codaē basía. ²¹ Jesu djabarāba cawadapeda idjira edade wāsiadaa. Ādjia cr̄cha panasidaa idjira quīrāé b̄esida. ²² Barib̄lā judiorā ley jaradiabadarā Jerusaleñ puruđeba zepedadaba jarasidaa:

—Jāñ Jesura jairā boro Beelzebúđeba b̄l b̄rā jāwāñ b̄la. Idjia jaira ãyā jaretabaria Beelzebúba mañ l̄b̄lada diađa b̄rā.—

²³ Mañ ūr̄peda Jesuba āđjurā trāpeda ne jara b̄lđeba bedeasia. Nāwā jarasia:

—¿Sāwā Satanaba ara idjida ãyā jaretaí? ²⁴ Abari druadebemarāda ara āđjiduba djō pananib̄lā dārā pananaěa. ²⁵ Idjabā abari dede b̄eada djō pananib̄lā dārā pananaěa. ²⁶ Ara mañ quīrāca

‡ **3:16** Griego bedeade l̄c̄lārā cartade idjabā nāwā b̄l b̄la: “Nañḡlārā doce panđda edasia.” § **3:18** Simoñ Cananeo. Luca 6:15de “Simoñ Zelote” b̄l b̄la.

Satanada ara idji jairā ume djōpeda awara wāiblrl
¿sāwā idjia poya b̄ra dārā erobai? Abeda jōya.

27 Ēberā mēsrā b̄da naārā jā chūmnaēb̄rl
¿sāwā idji dede eda ne dr̄ade wāni? Jā
chūmnaadrā poya idji nebiara dr̄adīa.

28 Wārā arada māa bārāa jaraya: ēberārāba cad-
jirua obadara, biē bedeabada siđa Ācōrēba jūma
poya quīrādoaya. **29** Bariblrl abalba Ācōrē Jau-
reba odada diauruba jāwā osiada aibrl, Ācōrēba
mañra quīrādoaēa. Mañ ēberāra ewariza bedeade
baya.—

30 Jesuba māwā jarasia idjira jai bara b̄lada
apedāda bērā.

Jesu ēberārā idjimaa zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:21; Luca 8:19-21

31 Mañne Jesu djabarāda, dji papa siđa jūēnapeđa
Jesura dajadaareba tr̄bisidaa. **32** Mañbe ēberārā
Jesuare chūmeaba idjia jarasidaa:

—B̄ papara, b̄ djabarā siđa dajadaare panla.*
Ādjia b̄ra jlrā panla.—

33 Bariblrl Jesuba jarasia:

—Bārāmaarā ¿cairāda mā papa idjabā mā
djabarā?—

34 Idji caita chūmeada acłpeda jarasia:

—Nañgldrāda mā papaa idjabā mā djabarāa.

35 Ācōrēba quīrīā b̄l o beaddrā mā djabaa, mā
djabawērāa, idjabā mā papaa.—

* **3:32** Griego bedeade ἀστρα cartade idjabā “b̄l djabawērārā” b̄l
b̄la.

4

*Pea podadebema ne jara bʌ
Mateo 13:1-9; Luca 8:4-8*

¹ Wayacusa Jesuba Ācōrē bedeara amene droma icawa jaradia besia. Mañne ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Mañ bērā jāba doeda ūmʌne bādopeda chūmesia. Ēberārāra do icawa duanesidaa. ² Mañbe Jesuba ne quīrātanoa ne jara bʌdeba jaradiasia. Nāwā jarasia:

³ –jūrīnadua! Ēberāda ne pode wāsia. ⁴ Māwā po nīne ḥcʌrl̩ tara odee bāecuasia. Mañne ūbanada zeseđapeda mīcuasidaa. ⁵ ḥcʌrl̩ tara ējūā mōgaraida bʌde bāecuasia. Dji egorora nāūcha bʌ bērā mañ tara isabe tunusia. ⁶ Māwāmīna besea jāwārāl̩ba purrubasia bio carra jidaē bāda bērā. ⁷ Idjaba ḥcʌrl̩ tara ējūā ḥrl̩ida bʌde bāecuasia. Mama bāecuadara jācara ḥrl̩ bara bʌba bʌrā quenasia. Mañba poya zaudaē basía. ⁸ Baribʌrl̩ ḥcʌrl̩ tara ējūā biadē bāecuasia. Mañgʌra bio zausia. ḥcʌrl̩ cʌmʌba ara aride diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waibʌlara diasia.–*

⁹ Mañbe Jesuba jarasia:

–Dji cʌwʌrl̩ bara bʌba quīrācuita ūrīdua.–

Jesuba ḥcārē cārēna ne jara bʌdeba jaradiasi?

Mateo 13:10-17; Luca 8:9-10

¹⁰ Ēberārā wāpedadacarea Jesu ume nībabadarā doce panʌba, dewara idjiare

* ^{4:8} Griego bedeade nāwā bʌa: “Ἄστρα τριάντα διαστάσια, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia.”

chūmea bida iwidisidaa idjia ne jara bʌd̥eba jaradiadadebemada. ¹¹⁻¹² Jesuba panusia:

—Ācōrēba ēberārā pe erobʌd̥debemada jūmarāa cawabiē bʌlmīna bārāa cawabi bʌla. Baribʌrla dewararāa māa ne jara bʌd̥eba bedea bʌla ādjirāba acʌ panl̥mīna unurānamārēā, idjabā ūrī panl̥mīna cawarānamārēā. Māwā beadaēbara Ācōrēmaa zedapeda ādjia cadjurua obadara quīrādoacasia.—†

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Mateo 13:18-23; Luca 8:11-15

¹³ Mañne Jesuba ādjia jarasia:

—¿Bārāba pea podadebema ne jara bʌd̥eba jaradara cawadaēca? Māwāra dewarada jaraibʌrla ¿sāwā cawadi? ¹⁴ Ūrīnadua. Pea pobarira Ācōrē bedea jarabari quīrāca bʌla. ¹⁵ Ta ođe baeđaba nañda jara bʌla: ɬcʌrla ēberārāba Ācōrē bedeada ūrībadaa. Baribʌrla Satanada zepeda mañ bedea āđji sode jūñara quīrādoabibaria. ¹⁶ Ta mōgaraida bʌl̥ eđyūñe podaba nañda jara bʌla: ɬcʌrla ēberārāba Ācōrē bedea ūrīnapeda bio bʌlsrida edabadaa. ¹⁷ Baribʌrla bio carra jidaē b̥ea b̥erā dārā droadacaa. Ewari zarea zebʌrlađe wa Ācōrē bedeaa ījā panl̥ carea ēberārāba biě obʌdađe ādjia ījā panl̥ra igarabadaa. ¹⁸ Ta eđyūña arlida bʌl̥de podaba nañda jara bʌla: ɬcʌrla ēberārāba Ācōrē bedeera ūrībadaa. ¹⁹ Baribʌrla ādjirā sāwā bia beadidebemada jūmawāyā cr̥ichabadaa idjabā ne jūmada awuabadaa. Cr̥ichabadaa ne jūmada erobeadibʌrla, bʌlsrida beadida. Jūma mañ cr̥ichaba bedea āđji sode bedara bʌlrā beabaria. Mañ

† ^{4:11-12} Isaía 6:9-10.

bērā ādjira waridacaa. **20** Bariblrl ta ējūā biade podaba nañda jara b̄la: īcrlba Ācōrē bedeara bia ūrlnapeda ījābadaa. Mañbe īcrlba ne biada ara aride obadaa, īcrlba waitabeara obadaa, idjaba īcrlba waiþlara obadaa.—†

Ībīrānebema ne jara b̄la
Mateo 5:15; Luca 8:16-18

21 Jesuba dewara ne jara b̄ldeba jarasia:

—Dadjirāba ībīrāra coadapeda ¿epedeco droma edre b̄lbadaca? Mērā nūmānacaa, āteblrl ītl dji b̄lbadade nūmābadaa.§ **22** Ara mañ quīrāca ne jūma ebuda b̄lēra mērā bēēa. Dadjia cawadaē panrla Ācōrēba ebuda cawabiya. **23** Dji cawalrl bara b̄la quīrācuita ūrīdua.—

24 Mañ awara Jesuba jarasia:

—M̄la jaradia b̄lra quīrācuitadadua. Bārāba cawađi carea bio quīrācuitadiblrl Ācōrēba bārāa auduara cawabiya. **25** Aþaþba wārāda cawaiblrl, Ācōrēba auduara cawabiya. Bariblrl adua b̄la cawa b̄lda crīchaiblrl, idjia crīcha b̄l sida Ācōrēba jārīya.—

Néu sāwā waribaridebema ne jara b̄la

26 Jesuba idjaba jarasia:

—Ācōrēba ēberārā pe eroþlra abalba ne ta poda quīrāca b̄la. **27** Diamasi dji ēberā cāi b̄lmisa idjaba ãsa zocai b̄lmisa dji tara quida buyapeda waribaria. Dji podaba cārēba waribi b̄lda cawacamīna

† **4:20** Griego bedeade nāwā b̄l b̄la: “Λcrlba treinta zaubadaa, īcrlba sesenta zaubadaa, idjaba īcrlba cien zaubadaa.”

§ **4:21** Mērā nūmānacaa. Griego bedeade nāwā b̄l b̄la: “C̄la edre b̄lēdaca.”

māwābaria. ²⁸ Egorode ara iduba tunubaria. Naārā dji bāwārla odjabaria. Mañbe dji cāmāda zebaria. Idjabā dji cāmāba dji tada diabaria. ²⁹ Mañbebārla dji tara waragabaria. Dji ewarira jūēna bērā ëberāba necoba ewabaria.–

*Mostaza tadebema ne jara bā
Mateo 13:31-32, 34-35; Luca 13:18-19*

³⁰ Idjabā Jesuba jarasia:

–Acōrēba ëberārā pe eroþlra ¿cārē quīrāca bā? ¿Sālgā ne jara bādeba māla cawa jarai? ³¹ Mostaza ta quīrāca bāla. Mañ mostaza tara jūma dadjia ubada cāyābara djubibiara quirua. ³² Baribārla udacarea dewara néu bēa cāyābara waiþlara waribaria. Dji jāwatera waiþla jedeguezoabaria. Mañ bērā ibanara dji jāwatede cūrādrā bāma de ocuade zebadaa.–

³³ Māwā ne jara bādeba Jesuba jaradiabadjia ëberārāba poya cawaðida panā quīrāca. ³⁴ Ababe ne jara bādeba ādjirāa bedeabadjia. Baribārla idji ume nībabadarā āduba panāne jūma cawa jarabadjia.

*Jesuba nāürā, amene droma sida tumabida
Mateo 8:23-27; Luca 8:22-25*

³⁵ Mañ ewariðe queubodode Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–¡Wa quīrārē wānadrā!–

³⁶ Ara mañda ādjia ëberārā arima duanlra amenapeda Jesura ara idji bā jābade quīrārā edesidaa. Dewara jāba sida ādji daucha wāsidaa. ³⁷ Māwā panāne nāürāda dji cābāyā puá nūmesia. Mañ bērā baido bogozoara jābade eda wā nūmesia. Jābara biru baebodo basía. ³⁸ Mañne Jesura jāba

ãdauare borocau cãi þasia. Mañ carea idji ume nãbabadarãba ðrãmanapeda nãwã jarasidaa:

–Jaradiabari, ¿bãmaarã dadjirã barruadida bia þãca?–

³⁹ Mañbe Jesura ðta nãmepeda nãûrãra, baido bogozoa sida nãwã quëäsa:

–¡Chupeadua! ¡Ipi þedula!–

Ara mañda nãûrãra ipi þesia. Jûma tuma nãmesia.

⁴⁰ Mâwã þlde Jesuba ãdjirãa jarasia:

–Bârãra ¿sãwãérã ne waya panã? ¿Cârê cârêä Æcôrêra ïjânaë panã?–

⁴¹ Bariblrl Jesuba oða carea ãdjirãra bio ne wayasidaa. Mañ bêrã ãduþa iwididrua duanesidaa:

–Nañgra ¿caida jâwã þl? Nãûrãba, baido bogozoa biða idji bedeara ïjâbadaa.–

5

Jesuba jai zocârã ãyã jåretada

Mateo 8:28-34; Luca 8:26-39

¹ Mañbe amene droma chänapeda Gerasa druade jûesidaa.* ² Jesura jâbaðeba drua þadoside cawaëne ëberã jai bara þlða idjimaa zesia. ³ Mañ ëberâra beudarã tâbaribada uriaðe þabadjia. Ni aþaþba idjira poyadaca basia, carenaba jâblda siða. ⁴ Þrima zocârã idjira carenaba jîrû jâbadjidamîna, jâwa siða jâbadjidamîna abeda jûma tâcuabadjia. Idjira ni aþaþba poyadaca basia. ⁵ Diamasi, ãsa biða idjira bêwârã tâbaribada uriaðe, eyaðe biða þia nãbabadjia. Idjabâ ara idji cacuara mõgaraba puobadjia. ⁶⁻⁷ Idjia tâmâba Jesu

* ^{5:1} Gerasa. Griego bedeade ðçrla cartade “Gadara” wa “Gerasa” þl þla.

unuside pira zesia. Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jīgua jarasia:

—Ācōrē dji Dromaara bΛ Warra, Jesu, ¿cārē cārēā mλra mīā sē bΛ? ¡Ācōrē quīrāpita wārāneba jaradua bΛa mλra biē bΛēda!—

⁸ Māwā bedeasia Jesuba idjíā nāwā jara bāda bērā:

—Jai, naλ ēberā cacuadebemada ãyā wādua!—

⁹ Maλbe Jesuba dji jaia iwidisia:

—¿BΛra casa trλ jarabada?—

Dji jaiba panusia:

—Mλ tr̄ra Cābana abadaa, dairāra cābana panλ bērā.—

¹⁰ Maλne jaiba Jesua bedea djuburiasia maλ druadebemada ãyā jλretarāmārēā. ¹¹ Māwā panλne ara caita bΛ eyade chinada zocārā ne co duanasidaa. ¹² Maλ carea dji jairāba Jesua nāwā bedea djuburiasidaa:

—Dairāra jāλgλrā china cacuade idu eda wābidua!—

¹³ Maλne Jesuba iduaribisia. Ara maλda jairāra ēberā cacuadebemada ēdrλcuadapeda china cacuade eda wābλrλsidaa. Baribλrλ eda wānapeda chinara pirapodapeda perawadeba daidu tēūcuasidaa. Mama abeda jūma nābλrλ quinisiidaa. Maλgrār chinara mil umé panasiđaca bΛa.

¹⁴ Maλ carea dji china acΛ pananara puruđaa pira wāsidaa. Ādji purudebemarāa, dji puru caita bearāa bida jai bara bādadebemada jūma nēbλrλsidaa. Maλ carea purudebemarāba acΛde zesesiidaa. ¹⁵⁻¹⁶ Jesu bΛma jūēbΛdade unusidaa jai zocārā erobadara Jesu caita

chūmāda. Quīrā bapeda cacuade jābadara jā basia. Mañ unupedadaba dewararāa nēbārāsidaa jai bara badara sāwāsida. China sāwāpedada sida nēbārāsidaa. Jūmarāda bio ne waya duanesidaa. **17** Mañ carea ādjirāba Jesua bedea djuburiasidaa ādji druađebemada ãyā wāmārēä.

18 Jesu jābade bādoside dji jai bara bādaba bedea djuburiasia idji ume wāi carea. **19** Baribārā Jesuba idu wābiē basia. Ātebārā jarasia:

—Diguida wāpeda bāl ēberārā jaradua Ācōrēba bāl ume ne waibla odada. Ādjia nēbārādua sāwā idjia bāra bio quīrā djuburiasida.—

20 Ara mañda jai erobadara wāpeda jūma Decapoli druađe nēbārābadjia Jesuba idji ume ne waibla odada. Mañ bērā jūmarāba cawa crīchadaē basia.

*Jesuba wērācau biabida
Mateo 9:18-26; Luca 8:40-56*

21 Jesu jēda jābađe amene droma quīrārā chānacarea ēberārā zocārā idji bāmaa zesidaa. Mañ carea Jesura do icawa besia. **22-23** Māwā bāđe ēberā Jairo abadada zesia. Mañ Jairora judiorā dji jārebada deđe dji boro basia. Mañne Jairora Jesu caita jūepeda idji jīrū caita barru cođepeda nāwā bedea djuburiasia:

—Māl cauda jūācāyā nūmāla. Bāl jāwara idji īrā bāđe zedua biamārēä.—

24 Ara mañda Jesura Jairo ume wāsia. Ēberārā zocārā Jesu ume wābāda bērā pēsua nībasia.

25 Mañne ēberārā tāēna wērā doce poa oamiaba jida bāđa nībasia. **26** Mañ wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diadoadamīna biaē basia. Zocārā

nēārā diabadarāba idjira bia mīgabisidaa baribʌrlʌ wetara wāsia. ²⁷⁻²⁸ Mañne Jesudebemada bedea panʌda ūr̄peda ēberārā tāena Jesu jēdaare caita wāsia. Nāwā cr̄chasia: “Idji cacuađe jʌl̄ bʌla tāibʌrlʌ, mʌra biaya.” Ara mañda Jesu cacuađe jʌl̄ bʌla chupea tāsia. ²⁹ Tāblʌđe idji oara tʌdr̄sia. Māwā cawasia idji cacua biě bādara biasida. ³⁰ Baribʌrlʌ Jesuba cawasia idji lʌbʌlađeba abałda biasida. Mañ bērā jēda acʌpeda iwidisia:

—Mλa cacuađe jʌl̄ bʌla ¿caiba tāsi?—

³¹ Mañne idji ume nībabadarāba jarasidaa:

—¿Sāwā iwidī bʌl̄ caiba bʌla tāsida? Bʌla unu bʌla ēberārāba bʌla pēsua eropanʌda.—

³² Māwā jarabʌdamīna Jesuba jūmarāda pʌrrʌga acʌsia idji tānada cawai carea. ³³ Māwā bʌlđe wērāra ne wayaaba ure nūmasia Jesudeba biadada cawa bʌl̄ bērā. Mañbe Jesumaa zepeda idji quīrāpita bārru cobepeda jarasia:

—Mλabʌrlʌ wārāda bʌla tāsia.—

³⁴ Mañ carea Jesuba idjíja jarasia:

—Cau, wārāda biaida ījāna bērā bʌla biasia. Necai wādua. Bʌla waa bia mīgaěa.—

³⁵ Jesu wāđi bedea bʌlđe Jairo dedeđba ȳcʌrlʌ zedapeda idjíja jarasidaa:

—Bʌl̄ caura jaidasia. ¿Cārēā jaradiabarira mīā sēi?—

³⁶ Māwā jarabʌdara Jesuba quīrācuitaě basía. Atebʌrlʌ Jairoa jarasia:

—Ne wayarādua. Sodeba ījādua.—

³⁷ Mañbe Jesuba Pedroda, Santigoda, Santiago djaba Juāl̄ siđa Jairo dedaa edesia. Waabemara idu wābiě basía. ³⁸ Jairo dema jūēbʌldade Jesuba

ūrīsia ēberārāra b̄la ga aujīā duanlada. ³⁹ Eda wāpeda Jesuba dji aujīā duanlā jarasia:

–¿Cārē cārē jācua aujīā duanl? Jāl wērācaura beuē b̄la, āteb̄lrl cāl b̄la.–

⁴⁰ Mał carea ēberārāba idjimaa ac̄dapeda ipidasiidaa. Barib̄lrl Jesuba jūmarāda dajadaa wābisia. Małbe idji ume nībabadarāda ūbea, dji wērācau zezada, dji papa sida eda edesia wērācau b̄lpedadamaa. ⁴¹ Wērācau j̄lwade jidapeda Jesuba jarasia:

–Talita cumi.– (Mał arameo bedeaba nāwā jara b̄la: “Cau zaque, m̄la b̄la jaraya: pirabaridua.”)

⁴² Ara małda wērācaura pirabaripeda nībađe wāsia. Idjira doce poa basia. Małglđebemada jūmarāba cawa crīchadaě basia. ⁴³ Barib̄lrl Jesuba ādjía bio jarasia ni aħala jararānamārēä. Idjab̄a jarasia wērācaura ne cobidamārēä.

6

Jesu Nazarede bāda Mateo 13:53-58; Luca 4:16-30

¹ Mamałba Jesura idji puruduaa wāsia. Idji ume nībabadarā sida wāsidaa. ² Añāübada ewaride Jesuba judiorā dji jarebada dede Ācōrē bedeara jaradia basia. Małne zocārā ūrī duanlba cawa crīchadaě basia. Nāwā jara duanasidaa:

–Idjia ¿sāmaareba jāl crīcha cawaara edasi? ¿Caiba idjía necawaada diasi? ¿Sāwā ne ununacada poya oi? ³ ¿Idjira de obariěca? ¿Maria warrada jāwā b̄lěca? ¿Idji djabarāra Santiago, Jose, Juda idjab̄a Simołěca? ¿Idji djabawērāra sida dadjirā tāena panlěca?–

Âdjirâba Jesura ïjâa quïrïânaë basía. ⁴ Mañ bêrâ Jesuba jarasia:

—Âcõrëneba bedeabarida djärâa druade wayabadaa, baribârla ara idji druadëbemarâba wayadacaa. Idji puruba, idji dede panabada bida wayadacaa.—

⁵ Mama Jesuba ne ununacara poya oë basía. Ababe idji jwara ñcârla cacua bië ñea ñrâl bâlbârlâde biabisia. ⁶ Idji puru ñebemarâba ïjânaë bâda bêrâ Jesuba cawa crîchaë ñesia.

*Jesuba doce edadarâ diabueda
Mateo 10:5-15; Luca 9:1-6*

Jesuba puru zaque ñeaza jaradia wâisia. ⁷ Mâwânacarea idjia doce edadarâra âbaa trâsia. Âdjirâa lâlada diasia jaida âyâ jâretadamârêa. Mañbe puru zaque ñeaza umé uméa diabuesia. ⁸ Âdji wâni naëna jarasia wâlada ñeida ederânamârêa. Ode codida, buchacada, parata sida ededië panâana asia. Bardona awa ededida panâda jarasia. ⁹ Idjaþa jarasia zapato jâni da panâda baribârla âdjia cacuadë jâl panâ awa ededida panâda. ¹⁰ Mañ awara jarasia:

—Bârâ baridua purude jûëbâda ñeida abâl dede ñeida wâni bârla mañ dede pananadua abâ purudeba ñdrâl bâda ñeida. ¹¹ Abâl puruba bârâda bia edaëbârla, âdjia bârâ bedeada ûrî quïrïânaëbârla, mamaâba ñdrâl bâda ñeida. Ñdrâl bâda ñeida egoro pora bârâ

jīrū jāne b̄lra jārāpetadadua. Mañba cawabiya ādjia Ācōrē igara panl carea idjia cawa oida.—*

12 Ara mañda Jesu ume nībabadarāra wāsiðaa. Wābādaza ēberārāa jarabadjiðaa ādji cadjiruara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. **13** Mañ awara jaira zocārā ēberārā cacuadebemada ãyā j̄recuasidaa idjaba zocārā cacua biē bearo olivo dragaba p̄rlabādade biabibadjidaa.†

Herodeba Jesudebema ūrīna

Mateo 14:1-12; Luca 9:7-9

14 Herodeda Galilea druadebema boro basía.‡ Mañ Herodeba Jesura trā b̄lga b̄lda ūrīsia. Åcārlba Jesudebemada nāwā jarabadjiðaa:

—Borocuebari Juañda ūrībasia. Mañ bērā jūma ne ununacara poya o b̄la.—§

15 Dewararāba jarasidaa Jesura Ācōrēneba bedeabari Elíada. Dewararāba jarasidaa:

—Idjira Ācōrēneba bedeabaria dadji drōāenabema ewaride b̄eada quīrāca.—

16 Baribārla Herodeba māwā ūrīpeda jarasia:

* **6:11** Griego bedeade åcārla cartade nañ siða b̄l b̄la: “Wārā arada māa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride Sodoma, Gomorra puru cāyābara mañ purura wetara cawa oya.” Genesi 18:16deba abā 19:29daa. † **6:13** Jesu ume nībabadarāba cacua biē bearo olivo dragaba p̄rlaðaē basía biabidi carea. Åtebārla māwā p̄rlabādade cawabisidaa Ācōrēba ēberārā biabi b̄lda (Santiago 5:14-15). Edauðe olivo dragaba p̄rlaðaēne cacua biē bearo biabisidaa (Hecho 3:1-10; 5:12-16; 9:32-35; 19:11-12). ‡ **6:14** Herode. Mañ Heroderia Antipa trā jarabadjiðaa. Ācōrē Bedeade odja b̄la Mateo 14:1-10de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bida. Idji vezara “Herode dji Droma” abadjidaa (Mateo 2:1-23). § **6:14** Griego bedeade åcārla cartade b̄l b̄la Herodebārla māwā jarasida.

–Mañgara Juaña. Mla idjira oþlá tla beabisia baribarla beudada ñrëbasia.–

¹⁷⁻¹⁸ Herodeba Juañ beabidara nãwã basia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quimada edasia. Mañ wérara Herodía abadjidaa. Herodeba idji ãyôrëra edada bérä Juañba jarabadjia: “Bla djaba quimada erobacara bla.”* Mañ carea Herodeba Juañra jidabipedä preso bla boda dede carenaba jñ basia.

¹⁹ Mañ awara Herodíaba Juañra quíräma basia. Idjira beabi quíriä basia mawämäna poya oë basia.

²⁰ Dji boro Herodeba Juañra waya basia idjaba cawa basia Juañra ñberä jipa bla, Ácõrë itea bla. Mañ carea Juañra idu bië obica basia. Herodeba Juañ bedeara bia ûribadjia baribarla cawa crichaë basia.

²¹ Ewari aba Herodíaba cawasia sãwã Juañra beabida. Nãwã basia: dji boro Herode toda ewari jüeside ne cobada waiblada obisia. Idjiare bea dji dromaräda, dji djõbada bororäda, Galilea druadrebema dji droma bea sida trãbicuasia idji ume ne codamärëä. ²² Mawã ne co duanane Herodícauda eda zepeda jümarä quírapita bairasia. Mañba Herodera, idji ume ne co duan sida bio bla sridasidaa. Herodeba mañ awéräa jarasia:

–Bla quíriäbla rla mla iwiéidua. Ara mañda mla bla diaya.–

²³ Idjia wäräneba jarasia:

–Bla mla iwiéiblra rla mla jüma diaya. Mla poya erobla sida ñsidra diaya.–

²⁴ Mañne Herodícaura dajadaa wäpedä idji papaa nãwã iwiéisla:

* **6:17-18** Levítico 18:16.

–Mᾶa ḥcārēda iwidi?–

Mañne dji papaba panusia:

–Borocuebari Juañ boroda iwididua.–

²⁵ Dji caura Herodemaa isabe jēda wāpeda nāwā jarasia:

–Mᾶa quīrīā bla ara nawena bla Borocuebari Juañ boroda mᾶa epedecode diaida.–

²⁶ Māwā iwidiside Herodera bio sopuasia. Bariblra idji ume ne co duanla quīrāpita wārāneba jarada bērā awērāba iwidida quīrāca o quīrīāsia.

²⁷ Ara mañda Herodeba zarrada wābisia Juañ borora enemārēā. ²⁸ Mañ zarrara preso blabadamaa wāpeda Juañra oblá tāsia. Idji borora epedecode enepeda Herodía caua diasia. Mañbe dji cauba dji papaa diasia.

²⁹ Juañ ume nībapedađaba mañ ūrīsiđade Juañ cacuara jlrđde wānapeda tābaride edesidaa.

Jesuba mil juesuma audu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Luca 9:10-17; Juañ 6:1-4

³⁰ Māwānacarea Jesuba diabuedarāra idji ume ābaa dji jresidaa. Ādjia opedadara, jaradiapedada siđa Jesua jūma nēblra panasidaa. ³¹ Māwā panlae ēberārāra zocārā zesesidaa. Ādjirā careba panla poya ne codaě basia. Mañ bērā Jesuba jarasia:

–Wānadrl ēberā neēmaa īnāūni carea.–

³² Ara mañda āduba jābađe wāsidaa ēberā neēmaa. ³³ Bariblra zocārāba ādji wābđdara unusidaa. Mañne cawasidaa cairāda māwā wānada. Mañ bērā puruzabemarāda ādji wābđdamaa jīrūba wānapeda ādji na jūesiđaa. ³⁴ Jesura jābađeba drua bādoblrlđe mañ ēberārā zocārā duanla unusia. Oveja dji wagabari neē

quedea quīrāca pan^λ bērā Jesuba ādjirāra mīā djuburi unusia. Mañ carea ādjirāa jaradia b̄esia.

³⁵ Queubodode Jesu ume nībabadarāra idjimaa zedapeda jarasidaa:

–Nama ēberāra caita neēa. Mañ awara queub^λr^λa. ³⁶ Ēberārāa jaradua de ȳeamaa wa puru ȳeadaa codira nēdođe wānamārēā. Ni cārē sida neē pan^λa.–†

³⁷ Barib^λr^λa Jesuba jarasia:

–Bārāb^λr^λa ne cobidadua.–

Mañne ādjia jarasidaa:

–¿Cārēda daiba cobidi? ¿Bla quīrīā b^λca daiba jūma nañ ēberārā itea pañ nēdođe wānidā? Aþaλda berara poa aba trajaida b^λa mañ parata edai carea.–

³⁸ Mañne Jesuba iwidisia:

–¿Dadjirāba pañda jūmasāwā eropan^λ? Ac^λde wānadua.–

Ara mañda wāsiđaa. Ac^λdapeda ādjia jarade zesidaa:

–Pañda juesumabe idjaba b̄edada umébe eropan^λa.–

³⁹ Mañbe Jesuba jūmarāa jarasia pōājārā pāwārāne awara awara chūpanenamārēā. ⁴⁰ Ara mañda λc^λrla cien, λc^λrla cincuenta awara awara chūpanesidaa. ⁴¹ Jesuba pañ juesuma pan^λra, b̄eda umé pan^λ sida idji j^λwade edapeda bajānaa ac^λpeda Ācōrēa bia jarasia. Mañbe pañra cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jedecadamārēā. B̄eda umébema sida jedecadamārēā diasia. ⁴² Mañbe jūmarāda ne codapeda jāwūāsidaa. ⁴³ Pañ adubadara,

† **6:36** Ni cārē sida neē pan^λa. Griego bedeade λc^λrla cartađe mañra neēa.

beda adubada sida jlrl pesidade doce jamara birasidaa. ⁴⁴ Mama ne copedadara dji umaquirã awa mil juesuma panasidaa.

Jesu do ñrñ nñbadá

Mateo 14:22-27; Juañ 6:16-21

⁴⁵ Mâwânacarea Jesuba idji ume nñbabadarãra jãbade bãdobisia idji na quirãrã chãnapeda Betsaidá purudaa wãnamãrẽã. Mañne idjira bësia ëberãrã diguidaa wãbigai carea. ⁴⁶ Jûmarãda wãbigapeda eyadaa Âcõrẽa iwidiðe wãsia. ⁴⁷ Queuside Jesu ume nñbabadarãra jãbade do quësidra panasidaa. Mañne Jesura drua iduba basia. ⁴⁸ Idjia unusia ãdjira dowiba poya wãnaë panða nãürãda ãdji noocoareba puá nûmã bërã. Åsabodode Jesura do ñrñ nñda ãdjirã caita wãyã wãbõrla basia. ⁴⁹⁻⁵⁰ Mañne jûmarãba idjira do ñrñ nñda unusidaa. Baribõrla bëwãrãda mäwã bãda crichasidaa. Mañ carea bio dauperadapeda ne wayaaba biasidaa. Ara mañda Jesuba jarasia:

—¡Sozarra bœadadua! Mâda jãwã bãla. ¡Ne waryanadua!—

⁵¹ Jesu jãbade badoside nãürãra cãbasia. Mañ bërã bio ne wayasidaa idjabø cawa crichadaë panesidaa. ⁵² Jesuba pañ maãrõ bãdeba ëberãrãra zocãrã ne cobigadamõna ãdphia wadibida idjidebemada cawadaë panasidaa. Abeda poya cawadaë basia.

Jesuba Genesare druade cacua bië bea biabida

Mateo 14:34-36

⁵³ Chã wãnada Genesare druade jûenapeða doya wiþarisidaa. ⁵⁴ Jãbadeba drua badosidade mamabemarãba abeda Jesura cawasidaa. ⁵⁵ Mañ carea

puruza pira wāsidaa ādji cacua biē beara Jesumaa ededamārēā. Ēberārāba Jesura sāma bāda ūrisidara dji cacua biē beara cledade araa edebadjidaa. ⁵⁶ Idji wābārāza ēberārāba cacua biē quedeara ode bābadjidaa. Puru zaquede, puru beade, puru āī bida māwā obadjidaa. Mañne Jesua bedea djuburiabadjidaa idjia cacuađe jā bā ida tābimārēā. Idji tābādara jūmaena biacuabadjidaa.

7

*Jawasaglabadadebema
Mateo 15:1-20*

¹ Ewari aba pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida Jerusaleñ purudeba Jesumaa zesidaa. ² Mañ ēberārāba unusidaa īcārla Jesu ume nībabadarāda jāwa saglabadadebema jaradiapedada quīrāca odaē panl bērā ādjira biē jarasidaa.* (³ Pariseorāba, waabema judiorā bida jāwara bārima zocārā saglabadaa drōāenabemaba jaradiapedada quīrāca.† Māwā sagladaēbārla ne codacaa. ⁴ Idjaba ne nēdobuebadamaļba diguidaa zedapeda drōāenabemaba jaradiapedada quīrāca sagladaēbārla, ne codacaa. Mañ awara ādji sāuda, zocoda, cuguruda, cleda sida quīrācuita saglabadaa.‡ Ne zocārā quīrācuita obadaa drōāenabemaba jaradiapedada ēpēni carea.)

* ^{7:2} Ādjira biē jarasidaa. Griego bedeade īcārla cartade mañra neēa. † ^{7:3} Levitico 22:4-8de sacerdoterā cuiđida panlnebemada bā bāla, baribārla Jesu ewaride pariseorāba jarabadjidaa jūmarāba māwā odida panlra. ‡ ^{7:4} Cāda. Mañba jaraē bāla borobada ātebārla ādji ne codi carea chūmebadada. Griego bedeade īcārla cartade mañra neēa.

5 Mañne pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā biða Jesua iwidisiðaa:

–BΛ ume nībabadarāba jΛwa mititia ne cobadaa. ¿Cārē cārē dadji drōäenabemaba jaradiapedadara odaca?–

6 Jesuba panusia:

–Bārā dji biaca bearā, Ācōrēneba bedeabari Isaíaba bārānebemada nāwā aride bΛsia:

Nañ puruba mña bia bedeabaria, baribΛrΛ wārāda ãdji sodeba mñma crīchadacaa.

7 Ädji quīrīäbe mña bia bedeabadaa.

Mñ bedea cāyābara ëberā crīchadrΛ jaradiabadaa. §

8 Ara mañ quīrāca Ācōrēba obi bΛ bedeara bārāba amabadaa drōäenabemarāba jaradiapedada ëpēni carea.–*

9 Mañ awara Jesuba jarasia:

–Ara bārāba obadadeba Ācōrēba obi bΛ bedeara igarabadaa. **10** Moiseba nāwā jarasia: “BΛ zezada, bΛ papa sida wayadua.”† Nañ sida jarasia: “Bariduuba idji zezada wa idji papada bië jaraibΛrΛ, mañgΛra beuida bΛla.”‡ **11-12** BaribΛrΛ bārāba dji zeza wa dji papa careba amaaba aþabe nañda jarabadaa: “Jūma mña eroþura Ācōrēa diadā bērā mña bΛra poya carebaëa.”§ **13** Māwā bārā drōä naënabemaba jaradiapedada ëpē panΛneba Ācōrē bedeara igarabadaa. Bārāba ne zocārā mañ quīrāca obadaa.–

§ **7:7** Isaía 29:13. * **7:8** Griego bedeade ñcΛrΛ cartaðe idjaba nāwā bΛ bΛa: “Bārāba zocoda, sãñ sida quīrācuita sagabadaa. Bārāba ne zocārā mañ quīrāca obadaa.” † **7:10** Exodus 20:12. ‡ **7:10**

Exodus 21:17. § **7:11-12** Mña eroþura Ācōrēa diadā. Griego bedeade bΛ bΛa: “NañgΛra Corbañla.”

14 Mañbe Jesuba ëberärä arima duanlra jüma träpedä nãwã jarasia:

—Jümaräba mä bedeara ūrñadua cawadamäřëä.

15 Dadjia cobadaba Äcõrë quïrãpita mititia bãcaa. Ätebärla sodeba ze bãbärla dadjira mititia bãbaria.

16 Djî cãwãrla bara bãba quïrãcuia ūrñdua.—*

17 Mañbe Jesuba ëberärä arima duanlra amepeda diguidaa wãsia. Mama idji ume nãbabadaräba dadji mititia bãbariebemada iwidisidaa. **18-19** Mañne Jesuba jarasia:

—¿Bärä biða wadi adua panlca? Ūrñadua: dadjia cobadaba Äcõrë quïrãpita mititia bãcaa, dadji sode eda wãé bã bérä. Ätebärla biteda wãpeda dajadaa ëdrãbaria.—

Mãwã jara bãdeba Jesuba cawabisia ne jüma codira bia bãda. **20** Mañbebärla jarasia:

—Edaþba ze bãba ëberära Äcõrë quïrãpita mititia bãbaria. **21-22** Crîcha cadjiruada, daunemaida, audua baida, mïä beaida, ne drâaida, jüma eroþa quïriä baida, ne cadjirua o baida, djärä cûrûgaida, peraë oida, djäräba eroþa carea bië baida, ëcarraare bië bedeaida, djärä cãyãbara biara bãda crîchaida, idjaba crîcha neë bãca o bai sida ëberä sodeba zebaria. **23** Jüma mañ cadjirua edaþba ze bãba ëberära Äcõrë quïrãpita mititia bãbaria.—

Jesuba wêrãcau biabida

Mateo 15:21-28

24 Jesura mamaþba Tiro druadaa wãpeda abal ëberä dede bësia.† Idji sãma bãda ni abala

* **7:16** Griego bedeade ãcärla cartade mañ versículora neëa.

† **7:24** Tiro. Griego bedeade ãcärla cartade mañ awara “idjaba Sidoñ” bãl bãla.

cawabi quīrīāé basia. Māwāmīna cawasidaa.
25 Mał druade wērāda basia. Idji caura jai
 bara basia. Mał wērāba Jesudebema ūrīside idji
 bəlmaa wāpeda idji jīrū caita chīrāborodē cobesia.
26 Małne bedea djuburiasia Jesuba jaira idji
 cau cacuadebemada ãyā jretamārēä. Bariblə
 wērāra judioě basía.‡ Siropenia druadebema
 basía. **27** Mał carea Jesuba idjí jarasia:

–Warrarāda na idu ne cobida bəla. Biě bəla war-
 rarāba co panla järīda usaa diai carea.–

28 Małne wērāba panusia:
 –Bla jara bəla wārāa, məl Boro, bariblə war-
 rarāba djico jurruzoabidada usaba mesa edre
 cobaria.–

29 Mał ūrīpeda Jesuba jarasia:
 –Bla māwā bia panuna bērā necai diguidaa
 wādua. Bla cau cacuadē bāda jaira ãyā wāsia.–

30 Wērā idji dede jūēside idji caura cədāde necai
 bəda unusia. Dji jaira wārāda ãyā wāsia.

Jesuba ēberā cəwərlə qui bə biabida

Mateo 15:29-31

31 Jesura Tiro druade bədada jēda wāsia. Sidoõ
 druade jūene wāpeda Decapoli druareba Galilea
 amene dromanaa wāsia. **32** Mama ēberārāba
 cəwərlə qui bəlda Jesumaa enesidaa. Mał ēberāra
 idjabə quīrāme cara basia. Ädjirāba Jesua bedea
 djuburiasidaa idji jəwara mał ēberā l̄rə bəpeda
 biabimārēä. **33** Ara małda Jesuba cəwərlə qui bəla
 jīga edesia. Małbe idji jəwa jīwīnīra dji ēberā
 cəwərlə uriaza berajusia. Māwā opeda ara idji
 jəwa quēbəde idosia. Ēberā quīrāmene ibaba maārī

‡ **7:26** Judioě. Griego bedeade bəl bəla “griego.”

wara edasia. ³⁴ Mañbe bajānaa acapeda ñyāba dra-soa ñyābapeda arameo bedeade jarasia: “¡Epata!” Mañ bedeaba jara b̄la “ogadrādua.” ³⁵ Ara mañda ēberā cawalrāra ogadrāpeda bia ūrī besia. Idji quīrāmera biada bērā bia bedea besia.

³⁶ Jesuba ādjirāa jarasia mañnebemada ni abala jararānamārē. Māwāmīna wetara nēbārlābadjidaa. ³⁷ Dji arima panlba bio cawa crīchadaē panesidaa. Nāwā jarasidaa:

—Jesuba ne jūmada bia o b̄la. Cawalrā qui bearā ūribibaria, quīrāme cara bearā bedeabibaria.—

8

Jesuba mil quīmārē ēberārā ne cobida

Mateo 15:32-39

¹ Mañ ewaride wayacusa ēberārāra Jesuma zocārā powuasidaa. Ādjirāba codira neē panasidaa. Mañ bērā Jesuba idji ume nībabadarāra trāpeda jarasia:

² —M̄la nañ ēberārāra mīñ djuburi unu b̄la. M̄la ume duanlāda ewari ūbea bablrla. Ādjia codi carea eropananara jōsia. ³ M̄la ādjirāra ne codaē diguidaa wābigaiblrla, ota cacua norrabāridia. Aclrla wārāda tāmlba ze panla.—

⁴ Idji ume nībabadarāba iwidisiadaa:

—Nama ēberā neēma ¿sāma jāñ ēberārā itea codira edadi?—

⁵ Mañne Jesuba iwidisia:

—¿Bārāba pañda jūmasāwā eropan?—

Ādjia panusidaa:

—Sietebé.—

⁶ Mañbe Jesuba ēberārāra jūma egode chūmēbicuasia. Mañ siete pañra idji jāwade

edapeda Ācōrēa bia b̄lada asia. Mañbe pañra cōrācuapeđa idji ume n̄babadarā diasia jedecadamārēā. Ara mañda jedecasidaa.

⁷ Idjabā b̄eda zaqueda zocārāébe eropanasidaa. Jesuba mañ carea Ācōrēa bia jarapeda ēberārāa jedecabisia. ⁸ Ara mañda jūmarāba codapeda jāwūācuasidaa. Dji adubadā j̄rl pesidade siete jamara birasidaa. ⁹ Mama ne copedadara mil quīmārē duanasiđaca b̄la. Māwānacarea Jesuba ēberārāra wābigasia. ¹⁰ Mañbe idjira, idji ume n̄babadarā siđa jābade b̄adodapeda Dalmanuta druadaa wāsiđaa.

*Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana
Mateo 16:1-4; Luca 12:54-56*

¹¹ Mañ ewaride pariseorāda zedapeda Jesu ume ijara panasiđaa. Ādjia cawa quīrīā panasiđaa idjira wārāda bajāneba ze b̄l cawaya. Mañ bērā ādjia Jesua iwidisidaa ne ununacada omārēā. ¹² Ādjia māwā mīā sē panl bērā Jesura ñyāba drasoa ñyābapeda jarasia:

—Idibema ēberārāba ¿cārē cārēā ne ununacada unu quīrīā panl? Wārā arada m̄la jaraya: m̄ra Ācōrēneba ze b̄lada cawađamārēā m̄la ne ununacada oēa.—

¹³ Māwā jarapeda pariseorāra amesia. Jesura idji ume n̄babadarā siđa jābade b̄adosidaa wayacusa amene droma quīrārā chāni carea.

*Pariseorā harina ēsābībari
Mateo 16:5-12*

¹⁴ Mañ chā wābādade Jesu ume n̄babadarāba cawasidaa pañda quīrādoasiđada. Jābade pañda ababe eropanasidaa. ¹⁵ Mañne Jesuba jarasia:

—Pariseorā harina ēsābibarida, Herodede sida quīrācuitadadua.—

16 Jesu ume nībabadarāra āduba nāwā bedeasidaa:

—Idjia māwā jarasia dadjurāba pañda enepedadaē bērā.—

17 Jesuba cawa bāsia cārēnebemada bedea panñda. Mañ carea jarasia:

—¿Cārē cārēa pañra neēana a panñ? ¿Māa odara bārāba unusidamīna cawadaē basica? ¿Abeda poya cawadaēca? ¿Adua panñca māra caida? **18** ¿Bārāra dau bara beamīna ununacaca? ¿Cawārla bara beamīna ūrīnacaca? Māa odara ¿quīrādoasidaa? **19** Māa pañ juesuma ne cobigadacarea bārāba dji adubada jārā pesidade ¿jamara jūmasāwā birasida?—

Adjirāba panusidaa:

—Doce.—

20 Jesuba jarasia:

—Idjaba māa siete pañba ēberārā mil quīmārē ne cobigadacarea bārāba dji adubada jārā pesidade ¿jamara jūmasāwā birasida?—

Adjirāba panusidaa:

—Siete.—

21 Mañbe Jesuba adjirāa iwidisia:

—¿Sāwārā bārāba wadibida cawadaē?—

Jesuba ēberā dauberrea bā biabida

22 Betsaidá purude jūesidade lācārlba ēberā dauberrea bāda Jesuma enenapeda bedea djuburiasidaa biabimārēa. **23** Jesuba mañ dauberrea bāra jāwađe jidapeda puru ãyā edesia. Mañbe dji ēberā daude idosia. Idji jāwara lārā

þapeda iwidisia unubʌrlʌ cawaya. **24** Mañne ēberāba acapeda jarasia:

—Mλa ēberārāda unu þla baribʌrlʌ bacuru quīrāca nīnada unu þla.—

25 Jesuba wayacusa idji jʌwara ēberā dau ʌrʌ þʌsia. Mañne ēberāba bio unu þesia idji daura biada bērā. Tʌmʌ ne jūmada ēsā unu þesia.

26 Jesuba idjía nāwā jarasia:

—Diguidaa wābʌrlʌde purude eda wārādua. Mλa odara ni aþala jararādua.—*

Pedroba Jesudebema jarada

Mateo 16:13-20; Luca 9:18-21

27 Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Cesarea-Pilipo druadē puru zaque þeaza þarrʌadē wāsidaa. Ode nīnane Jesuba idji ume nībabadarāa iwidisia:

—Ēberārāba mλra ȝcaida crīcha panʌ?—

28 Ādjirāba panusidaa:

—Ācʌrlʌba jara panla bʌra Borocuebari Juañda. Dewararāba jara panla bʌra Elíada. Dewararāba jara panla bʌra Ācōrēneba bedeabarida.—

29 Mañne Jesuba iwidisia:

—Baribʌrlʌ bārāba mλra ȝcaida crīcha panʌ?—

Pedroba panusia:

—Bʌra Ācōrēba ēdrʌ edabari diai jaradaa.—†

30 Jesuba ādjirāa bio jara þʌsia mañgʌra ni aþala jararānamārēã.

* **8:26** Mλa odara ni aþala jararādua. Griego bedeade ācʌrlʌ cartadē mañra neẽa. † **8:29** Ācōrēba ēdrʌ edabari diai jaradada. Mañra griego bedeade “Crito” þá þla. Critora trñēa. Jara þla “Ācōrēba ēdrʌ edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda þlədada.” Arameo bedeade jarabadaa “Mesías.”

Jesuba idji beadidebema jarada

Mateo 16:21-28; Luca 9:22-27

31 Mamaalba ñtaa Jesuba idji ume nñbabadarãa jarabadjia idjira bia mïgaida bãda. Nãwã jarasia:

–Purudebema bororãba, sacerdote bororãba, juidorã ley jaradiabada bida mã, Naã Djara Edadada igaradapeda beabidia. Baribãrla mãra ewari ñbeade ñrãbaya.–

32 Jesuba mañgra ebuda jarasia. Maã carea Pedroba idjira jïgabe edepeda quẽã bã quïrãca mãwã bedearãduada asia. **33** Baribãrla Jesuba jëda idji ume nñbabadarãmaa acãbãrlde Pedrora nãwã quẽasia:

–Satana, mã caitabemada ãyã wãdua. Bla Äcõrẽ quïrãca crïchaẽ bãla. Ätebãrla ëberã quïrãca crïcha bãla.–

34 Jesuba idji ume nñbabadarãra, dewararã sida trãpeda jarasia:

–Abaalba mãda ñpẽ quïrãä bãbãrla, idjia o quïrãä bãra igarapeda bia mïgai carea baida bãla.† Maãbe mãra ñpẽida bãla. **35** Abaalba naã ñjûâne bia baida jrla baibãrla, jïrñare bia baëa. Baribãrla abalda mã carea beuibãrla wa bedea bia mãnebema jara bã carea beuibãrla, Äcõrẽ ume ewariza zocai baya.

36 Ëberãda naã ñjûâne ne jûma eroþlde beuibãrla, ¿idjia eroþlba carebaica? **37** Beu amaaba idjia eroþldebemada ¿jûmasãwã poya diai? **38** Abaalba naã ñjûâne cadjirua o ñea tâëna mãra, mã bedea sida adua bãada aibãrla, mã, Naã Djara Edada aþla bara zebãrlde maã ñberãra adua bãada aya.

† **8:34** Bia mïgai carea baida bãla. Griego bedeade nãwã bã bãla: “Idji crura atau edeida bãla.”

Mał ewaride mă Zeza Ācōrē ʌbla bara idjabə idji bajānebema nezocară ʌbla bara zeya.–

9

¹ Idjabə Jesuba jarasia:

–Mă wārāda jaraya: ʌcʌrl̥ nama panʌ beudi naēna ebuđa ununia Ācōrēba mă, jūmară Boro bʌdara ʌbla bara zebʌrl̥ada.–*

Jesu quīrā awara nūmena

Mateo 17:1-13; Luca 9:28-36

² Sei ewari badacarea Jesuba Pedroda, Santigoda, Juañ sida ãduþa eya ʌtl̥ bʌmaa edesia. Mama ãđji quīrāpita Jesura quīrā awara nūmesia.

³ Idjia cacuade jă bʌra bio totroa þesia. Nał ējūânebemaba tātobʌda sida mał quīrāca poya totroa oðaëa. ⁴ Mañne ãđjia unusidaa Elíada, Moise sida Jesu ume bedea panʌda. ⁵ Mał carea Pedroba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bia bʌla daira nama panʌda. Daiba de zaqueda ūbea oðia; aba bʌ itea, aba Moise itea, idjabə aba Elía itea.–

⁶ Pedrora māwā bedeasia ni cārē sida cawaē bērā. Ðjira wārāda dauperasidaa. ⁷ Māwā bʌde jārārāda ãđji ʌrā zesia. Mał jārārāneba nał bedeada jīgua ūrīsidaa:

–Nañglra mă Warraa. Idjira mă bio quīrā bʌla. Idjia jara bʌra ūrīnadua.–

* **9:1** Ununia Ācōrēba mă, jūmară Boro bʌdara ʌbla bara zebʌrl̥ada. Ebuđa bʌl̥a cārēda ununida. ʌcʌrl̥maară jara bʌla Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmaară jara bʌla Jesu ʌrēbaidebemada, idji bajānaa wāinebemada, wa Ācōrē Jaure zeidebemada ununida.

8 Wayacusa acʌbʌdade waabemarāda ununaẽ basía. Ababe Jesudra ãdjirā ume basia.

9 Mañbe eyadeba edaa zebʌdade Jesuba ãdjia bio jara bʌsia eyade unupeðadara ni abala jararānamärēä abā Nañ Djara Edada ñrēbabʌrʌdaa.

10 Mañgra ara ãdji crīchađe eropanesidaa. Ðjiduña mañ ñrēbaidebemada iwididruabadjidaa.

11 Mañbe Jesua iwidisidaa:

—Māwāra judiorā ley jaradiabadarāba ¿cārē cārēä jarabada Elíada naãrā zeida bʌda?—

12 Jesuba panusia:

—Wārāda Elíara naãrā zeida bʌla ne jūmada bia bʌli carea.† Baribʌrʌ ¿cārē cārēä Ācōrē Bedeade bʌl Nañ Djara Edadara bia mīgaida bʌda idjabā ñberārāba igarađida? **13** Mλa bārāa jaraya: Elíara wārāda zesia.‡ Māwāmīna Ācōrē Bedeade bʌl quīrāca ñberārāba o quīrīä pananara idji ume osidaa.§

Jesuba warrajai bara bʌ biabida

Mateo 17:14-21; Luca 9:37-43

14 Jesura, Pedrora, Santiagora, Juañ sida waabema Jesu ume nībabadarā duanʌmaa zesidaa. Mañne unusidaa zocārā ñberārāda ãdjirāma powua nūmʌda. Acʌrʌ judiorā ley jaradiabadarāda ãdjirā ume caicaya duanasidaa. **15** Jesu unusidae jūmarāba bio cawa crīchadaẽ basía. Ara mañda idjimaa pira wānapeda audiabarisiđaa. **16** Jesuba ãdjirāa iwidisia:

—¿Cārē cārēä caicaya duanʌ?—

17 Mañ powua nūmʌneba abalba panusia:

† **9:12** Malaquia 3:1; 4:5-6. ‡ **9:13** Mateo 11:14; 17:11-12; Luca 1:16-17. § **9:13** Marco 6:14-29.

–Jaradiabari, mλ warrada enesia bλa biabimārēā. Idjira jai bara bλa. Maλ jaiba idjira quīrāme cara erobλa. ¹⁸ Jaiba jidabλrλde baebibaria, yedaa cōpepeabibaria, quida cλrrλabibaria, idjabā cacua λbλa taθλbaria. Mλa bλ ume nībabadarāa jarasia jāñ jaira ãyā jlretadamārēā. Māwāmīna poyadaē basiā.–

¹⁹ Jesuba jarasia:

–¡Bārāba Ācōrēra ījānacaa! ījānamārēā ¿aθa sāñbe mλa droai? Warrara namaa enenadua.–

²⁰ Ara maλda warrara Jesumaa edesidaa. Dji jaiba Jesu unubλrλde warrara wawabisia. Warrara egode baepeba bλrabari tabesia, idjabā itedaa cōpepea tabesia. ²¹ Jesuba dji zezaa iwiðisia:

–¿Dārābλrλca jāwā bλra?–

Dji zezaba panusia:

–Caibe eðaλba jāwā bλa. ²² Jaiba idjira bea quīrīñ bλa. Barima zocārā idjira tλbλde baebibaria idjabā eðaude doeda baebibaria. Daira quīrā djuburiadua. Poya carebaibλrλ, carebadua.–

²³ Mañne Jesuba jarasia:

–Bλa ¿sāwā mλa poya carebaibλrλ a bλ? Bλa ījāida bλa mλa poya carebaida. Māwā ījābλrλ itea Ācōrēba ne jūmada oida bλa.–

²⁴ Ara maλda dji zezaba jīgua jarasia:

–Mλa ījā bλa baribλrλ carebadua biara ījāi carea.–

²⁵ Jesuba ēberārāda araa powuabλrλda ununa bērā dji jaira nāwā quēāsia:

–Quīrāme carabibari jai, cλwλrλ quibibari jai, mλa bλa jaraya: naλ warra cacuadēbemada ãyā wādua. Waa idji cacuadē eda zerādua.–

26 Ara mañda dji jaira bia peda wayacusa war-rara biara wawabisia. Mañbe idji cacua debemada ēdrasía baribarla warrara abeda beuda quíraca tabesia. Mañ bérā dji arima duanla jara du-anesidaa:

—¡Ay, jāñ warrara jaidabarisia!—

27 Baribarla Jesuba warra jawa de jidapeda pi-radrabisia. Mañne warrara ñta nūmesia. **28** Jesura diguidaa wānacarea idji ume nībabadarāba ãduba iwidisidaa:

—¿Sāwāérā dairāba jāñ jaira poya ãyā jaretadaē basi?—

29 Jesuba panusia:

—Jai nañca bea ãyā jaretadi carea Ācōrēa iwididida panla idjabā ne codaca ewarida oñida panla.—*

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Mateo 17:22-23; Luca 9:44-45

30-31 Mamaña Galilea druade parrla wāsiðaa. Jesuba idji ume nībabadarāa jaradia bñ bérā sāma panla ni aña la cawabi quírīñāé basia. Mañne ãdjirāa jarasia:

—Mñ, Nañ Djara Edadara aña la ñberārāa jidabiya. Ñadjirāba mñra beadia, baribarla ewari ûbeade mñra ñrēbaya.—

32 Māwā jaradara idji ume nībabadarāba poya cawadaē basia. Idjia iwididida waya panasidaa.

¿Caida dji dromaara bñ?

Mateo 10:42; 18:1-9; Luca 9:46-50; 17:1-2

* **9:29** Idjabā ne codaca ewarida oñida panla. Griego bedeade ñclarla cartade maña ra neña.

33 Mañbe Capernauñ purudaa jēda zesidaa. Diguídā panenacarea Jesuba iwidisia:

—¿Cārē cārēa ođe caicaya zesida?—

34 Ādjirāra chupea panesidaa wārāda caicaya zepedada bērā. Ādjirāra ijara panasidaa caida dji dromaara bai cawaya. **35** Mañbe Jesura chūmepeda idjia edada doce panra caitaara trāpeda jarasia:

—Abañda dji dromaara ba quīrīñā bābārla, jūmarā cāyābara edaara baida bāla. Waabemarā nezocada baida bāla.—

36 Mañ carea warra zaqueda edapeda ādjirā ēsi nūmsia. Mañbe idji jāwade bara edapeda jarasia:

37 —Abañba mā ñjā bādeba warrarāda bia edaibārla, māda bia edabārla. Mā bia edabārla ababe māda edabārlēa, ātebārla mā Diabueda sida bia edabārla.—

38 Mañne Juañba Jesua jarasia:

—Jaradiabari, daiba unusidaa ēberāba bā trāneba jaida ñyā jārecua bāda. Baribārla idjira dadjirā ume nīé bērā daiba jarasidaa waa māwā orāmārēa.—

39 Mañne Jesuba jarasia:

—Māwā orānadua. Mā trāneba ne ununaca o bāba mānebemada poya biē bedeaēa. **40** Dadjirā ume dji quīrūéra dadjirāare bāla. **41** Wārā arada māa jaraya: bārāra māre bērā bariduaba bārāa baidoda dawaibārla, Ācōrēba wārāda mañ ēberāa nebiada diaya.

42 Bariduaba mā ñjā bea dji dromaē queđeadā cadjiruadē bāebibārla, Ācōrēba mañ ēberāra bio cawa oya. Mañ cawa oira bio zarea bai bērā,

biara b̄la mañ ñberā ochirude yuda jñnapeda pu-sade batabuedida. ⁴³⁻⁴⁴ B̄la j̄waba b̄la cadjiru-adá obib̄l̄a, mañ cadjirua o amaaba b̄lá tutadua. B̄la j̄wa ababe eroþaimīna ewariza Ăcōrē ume b̄aya. Mañda biara b̄la j̄wa umé eroþl̄da t̄lb̄ urua quicamaa wāi c̄yābara.† ⁴⁵⁻⁴⁶ Ara mañ quírāca b̄la j̄rūba b̄la cadjiruada obib̄l̄a, mañ cadjirua o amaaba b̄lá tutadua. B̄la j̄rū ababe eroþaimīna ewariza Ăcōrē ume b̄aya. Mañda biara b̄la Ăcōrēba b̄lra j̄rū umé eroþl̄da t̄lb̄ urua quicamaa batabuei c̄yābara.‡ ⁴⁷ Idjab̄a b̄la dauba b̄la cadjiruada obib̄l̄a, mañ cadjirua o amaaba ñütadua. B̄la dau ababe eroþaimīna ewariza Ăcōrē ume b̄aya. Mañda biara b̄la Ăcōrēba b̄lra dau umé eroþl̄da t̄lb̄ urua quicamaa batabuei c̄yābara. ⁴⁸ Mama qui beudacada baraa, idjab̄a dji eradr̄a n̄m̄a sida quicaa.§

⁴⁹ Dadjirāra bia m̄iga panneba Ăcōrē itea bia b̄eadia.* ⁵⁰ T̄da bia b̄la barib̄l̄a c̄uya j̄ib̄l̄a ñsāwā wayacusa c̄uya b̄ei? Mañ b̄erā Ăcōrē itea bia b̄eadadua.† Idjab̄a ñbaa necai b̄eadadua.–

10

† **9:43-44** Griego bedeade ñcl̄a cartade idjab̄a n̄wā b̄l̄ b̄la: “Mama qui beudacada baraa, idjab̄a dji eradr̄a n̄m̄a sida quicaa.”

‡ **9:45-46** Griego bedeade ñcl̄a cartade idjab̄a n̄wā b̄l̄ b̄la: “Mama qui beudacada baraa, idjab̄a dji eradr̄a n̄m̄a sida quicaa.”

§ **9:48** Isaía 66:24. * **9:49** Mañ versículora abeda ebuda b̄la. Griego bedeade b̄l̄ b̄la: “J̄umarāda t̄lb̄ uruuba c̄uya b̄eadia.”

† **9:50** Mañ b̄erā Ăcōrē itea b̄eadadua. Mañra griego bedeade ebuda b̄la. N̄wā b̄l̄ b̄la: “T̄da ara b̄adjide eda eroþeadadua.”

*Jesuba mīā amaira biē bʌada ada
Mateo 19:1-12; Luca 16:18*

¹ Mañbe Jesura Capernauñ purudeba Judea druaðaa wāsia Jordañ do quīrāare. Êberārā zocārā wayacusa idjimaa zesesidade idjia obari quīrāca ādjjirāa jaradia bësia. ² Māwā bʌde ȳcʌrla pariseorāda zesidaa. Idji biē bedeabidi carea nāwā iwidisidaa:

–¿Umaquīrāba dji quimada amaida bia bʌca?–

³ Jesuba panusia:

–¿Moiseba cārēda bʌsi?–

⁴ Pariseorāba panusidaa:

–Moiseba iduaribisia. Idjia jarasia abalba idji wērāa çarta mīā amainebemada diaibʌrla amaida bʌda.–*

⁵ Mañne Jesuba jarasia:

–Moiseba mañ bedeara bʌsia bārāra cʌwʌrla zarea bëa bērā. ⁶ Baribʌrla nañ eñūā oside Ācōrēba umaquīrāda, wērā sida osia.† ⁷ Mañ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa bëbaria. ⁸ Māwā cacua aba bʌ quīrāca panla.‡ Ādjira umé panlēa, ȳtebʌrla aba bʌ quīrāca panla. ⁹ Mañ bērā Ācōrēba ābaa bʌdara dji amanacara panla.–

¹⁰ Waya diguidaa wāpedadacarea Jesu ume n̄babadarāba idjia abari quīrāca iwidisidaa.

¹¹ Mañne Jesuba panusia:

–Baridua umaquīrāba idji quimada amapeda dewara wērāda edaibʌrla, mañ umaquīrāra daunema bʌla. ¹² Idjabə wērāba idji quimada

* **10:4** Deuteronomio 24:1-4. † **10:6** Genesi 1:27; 5:2. ‡ **10:8** Genesi 2:24.

amapeda dewara umaquīrāda edaiblrl, mał wērāra daunema bλa.-

Jesuba warra zaquerābia jara bλa

Mateo 19:13-15; Luca 18:15-17

¹³ Małne ēberārāba warra zaquerāda Jesuma enesiđaa idji jλwada ɬrλ bλpeda bia jara bλmārēä. Bariblrl Jesu ume nībabadarāba dji warrarā enebλdara quēāsiđaa. ¹⁴ Ādjia māwā obλdara Jesuba bio biě ununa bērā nāwā jarasia:

–Idu warra zaquerāra māmaa zebidadua, Ācōrēba pe erobλdebemara ādjirā quīrāca panλ bērā. ¹⁵ Wārā arada mλa jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quīrāca aþaλba Ācōrēda ēpēbλrl, mał ēberāra Ācōrēba pe erobλdebema baěa.-

¹⁶ Māwā jarapeda Jesuba warra zaquerāra jλwade bara edapeda idji jλwara ɬrλ bλpeda bia jara bλcuasia.

Parata bara bλ Jesu ume bedeada

Mateo 19:16-30; Luca 18:18-30

¹⁷ Jesu mamaλba wābλrlde ēberāda idjimaa pira zesia. Mał ēberāra Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda iwiđisia:

–Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai bai carea ȝmλa cārēda oida bλ? –

¹⁸ Jesuba panusia:

–ȝCārē cārēā mλra dji biaada a bλ? Ni aþaλda dji biaěa, aþabe Ācōrēdrλ dji biaa. ¹⁹ Bla cawa bλa Ācōrēba obi bλ bedeara: mīa bearādua, daune-marādua, ne drλarādua, sewadeba djārāra biě jararādua, djārā cūrūgarādua, bl zezara, bl papa sida wayadua.-

20 Mañne ñberāba jarasia:

–Jaradiabari, cūdra edaʌba mla jūma mañgura ñjā o bla.–

21 Mañne Jesuba ñberāra quíriñaneba acʌpeda jarasia:

–Wadi bla ne aba oida bla. Bla erobla jūma nēdobueðe wāpeda dji paratara ne neẽ queðea diadua. Māwā nebiada bajāne eroþaya. Mañbe mla ume nībaðe zedua.–§

22 Dji ñberāba mañ ûrīpeda sopua þesia bio bara bla bērā. Ara mañda wāsia.

23 Mañne Jesuba parraga acʌpeda idji ume nībabadarāa jarasia:

–Wārāda bio zarea bla ñberā ne bara bla Åcōrēra idji Boroda bli carea.–

24 Idji ume nībabadarāba cawa crīchadaë basía. Åcōrēba ne bara þeara bia pe eroþla crīcha panasidaa. Mañ carea Jesuba wayacusa jarasia:

–Djabara, wārāda bio zarea bla ñberā ne bara bla Åcōrēra idji Boroda bli carea. **25** Parata bara bla Åcōrēra idji Boroda bli cāyābara cameyoda águja uriade eda wāichaara bla.–

26 Idji ume nībabadarāba wetara cawa crīchadaë basía. Mañne ãduþa iwididruasiðaa:

–Māwārā Åcōrēba ¿caidra ñdræ edai?–

27 Jesuba ãdjirā acʌpeda jarasia:

–Ñberāba māwā poya ocaa bariblrl Åcōrēba poya oida bla. Åcōrēmaarā ne jūmada oicha bla.–

28 Mañne Pedroba Jesua jarasia:

–Bla ñpēni carea daiba ne jūmada amesidaa.–

§ 10:21 Griego bedeade ñcʌrl cartade idjaþa nāwā bla: “Bla bia mīgai carea blaþrl.”

29-30 Jesuba jarasia:

–Wārā arada māa jaraya: mā carea idjabā bedea bia mānebema carea abālba idji deda, djabarāda, djabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ējūāda ameiblrl, idjia amena cāyābara nañ ewariđe cien edaya: deda, djabarāda, djabawērāda, papada, warrarāda idjabā ējūā sida. Ēberārāba idjira biē odi carea ēpēnia bariblrl jīrūarebema ewariđe Ācōrē ume ewariza zocai baya. **31** Māwā dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beadia.–

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Mateo 20:17-19; Luca 18:31-34

32 Jerusaleñnaa wāsidađe Jesura nocoare nībasia. Mama wābāda carea idjia doce edadarāba cawa crīchadaě panasidaa. Jūma idji caidu wābādarā sida ne waya panasidaa. Māwā duanane Jesuba wayacusa idjia edāda doce panrla jīgabe edesia. Mañbe idji sāwāinebemada jarasia:

33 –Ūrīnadua, dadjirāra Jerusaleñnaa wābādaa. Jāma abālba mā, Nañ Djara Edadara jidabiya sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida cawa odamārēä. Ādjirāba māra beuida bāda jaradapeđa judiorāea diadia. **34** Mañgrāba māra ipida biē jaradapeda, idodapeda, udapeda beadia. Bariblrl ewari ūbeade māra ūrēbaya.–

Zebedeo warrarāba iwidiđedada

Mateo 20:20-28

35 Zebedeo warrarā Santiagoda, Juañ sida Jesusumaa zedapeda jarasidaa:

–Jaradiabari, daiba quīrīā panla bla oida ara daiba iwidibla quīrāca.–

³⁶ Jesuba iwidisia:

–¿Cārēda quīrīā panla mla bārā itea oida?–

³⁷ Adjia panusidaa:

–Bla jūmarā boroda bēbārlde daida aba bla jawa araare, aba bla jawa acclare idu chūmebidua.*

³⁸ Mañne Jesuba adjia jarasia:

–Bārāba adua panla cārēda iwidī panla. M̄ra bio bia mīgaya. ¿Bārā sida ara mañ quīrāca bia mīgadi carea panla?–†

³⁹ Adjia panusidaa:

–Māē, bia mīgadi carea panla.–

Mañne Jesuba jarasia:

–Bārā sida wārāda mla quīrāca bia mīgadīa.‡

⁴⁰ Baribārla mla jawa araare, mla jawa acclare chūpananida mla poya diaēa. Ācōrēbārl mama chūpananida erobla.–

⁴¹ Mañne Santiagoba, Juañ bida iwidiblada waabema die panla ūrīsidaa. Mañ carea adjī ume quīrūsidaa. ⁴² Baribārla Jesuba adjirā trāpeda jarasia:

–Bārāba cawa panla nañ ējūñebema bororāba adjī ēberārāra jūmawāyā zocabadada. Adjirāba unubibadaa adjia jarabla dara jūmarāba ījā odida panla. ⁴³ Baribārla bārāra māwā bēadie panla. Bārānebemada dji dromada ba quīrīā bārla

* ^{10:37} Jūmarā boroda bēbārlde. Griego bedeade blá bla: “Blā bia quirude.” † ^{10:38} Griego bedeade nāwā blá bla: “¿Bārāra mla borocuedi quīrāca borocuedica? ¿Māa doida bla bārā bida poya dodica?” ‡ ^{10:39} Jesuba jarada quīrāca wārāda māwāsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

waabemarā nezocada baida b̄la. ⁴⁴ Dji dromaara ba quīrīā b̄lra jūmarā cāyābara edaara baida b̄la. ⁴⁵ Mañ quīrāca m̄l, Nañ Djara Edadara zeē b̄la ēberārā m̄l nezocarāda b̄eadamārēā. Āteb̄lra ze b̄la ēberārā nezocada b̄ai carea. Māwā m̄ra beuya zocārā ēberārāda ēdr̄l b̄l carea.–

*Jesuba ēberā dauberrea b̄l biabida
Mateo 20:29-34; Luca 18:35-43*

⁴⁶ Jesura, idji ume nībabadara, dewararā zocārā panl sida Jerico purude jūene wāsiāaa. Ēdr̄lbañda ëberā dauberrea b̄lada o icawa parata iwidi b̄lada chūmasia. Mañ ëberāra Timeo warra Bartimeo basía. ⁴⁷ Bartimeoba ūrīsia Jesu Nazareñebemara mama wāb̄larda. Mañ carea b̄ia jarasia:

–jJesu, Davideba zeda, m̄ra quīrā djuburiadua!–

⁴⁸ Mañne zocārāba idjira chupeamārēā quēásidaa barib̄lra idjia wetara b̄iasia:

–jJesu, Davideba zeda, m̄ra quīrā djuburiadua!–

⁴⁹ Mañ ūrīsidae Jesura nūmesia. Nāwā jarasia:

–Idjira tr̄ñadua.–

Mañne ñcl̄raba dauberrea b̄lra tr̄ñapeda jarasidaa:

–Sobiadua. Piradr̄lra. Jesuba b̄lra tr̄ñ b̄la.–

⁵⁰ Ara mañda Bartimeoba idjia ñr̄l j̄l b̄adara ēr̄apeda isabe piradr̄apeda Jesumaa wāsia.

⁵¹ Mañne Jesuba idjia iwidisia:

–¿Cārēda quīrīā b̄l m̄la oida?–

Dji dauberrea b̄lba jarasia:

–Jaradiabari, m̄l dauba unuida quīrīā b̄la.–

⁵² Mañne Jesuba jarasia:

–Wādua. BΛa ījāna bērā biasia.–
Ara mañda dauberrea bādaba unu b̄esia. Mañbe Jesu ume ābaa oðe wāsia.

11

Jesu Jerusaleñne jūēna

Mateo 21:1-11; Luca 19:28-40; Juañ 12:12-19

¹ Jerusaleñ purude jūēbodo baside Betpague puru caita, Betania puru caita bida duanasidaa Olivo eya carraðe. Mañbe Jesuba idji ume nībabadarāda umé diabuesia. ² Ädjía nāwā jarasia:

–Dadjirā quīrāpe bΛ purudaa wānadua. Jūēbñdade bārāba burro zaqueda ununia. Mañ burro zaque ñrñ wadi ni aþaþda wānacaa. Ërā edadapeda enenadua. ³ Aþaþba bārāa cārē cārēā jāwā o panða iwidiþlrl jaraðadua: “Dadji Boroba quīrīa bΛa baribñrl nane jēda diabueya.”–

⁴ Oðe wābñdade burrrora dede eda wābada caita jñ nūmñda unusidaa. Ara mañda Ërā edasidaa.

⁵ Lcñrl arima duanðba iwidiþidaa:

–¿Cārēda o panð? ¿Cārē cārēā jāñ burrrora Ërā panð?–

⁶ Jesuba jarada quīrāca panusidaðe dji arima duanðba idu edebisidaa. ⁷ Mañbe burro zaquera Jesumaa ededapeda ãdji cacuade jñ panðra burro ñrñ bñsidaa. Mañbebñrl Jerusaleñ purudaa wāi carea Jesura ñrñ chūmesia. ⁸ Zocārāba Jesu bia edadi carea ãdja cacuade jñ panðra oðe tōcua wāsidaa. Dewararāba bacuru jawate quedua bara þeada bΛá tudapeda o icawa bΛcua wāsidaa. ⁹ Māwā obñdade idji na nīnaba, caidu zebñda bida jīgua jara duanasidaa:

¡Bio bia quirua! ¡Bio bia b̄la dadji Ācōrē trñneba
zeb̄l̄r̄ra!*¹⁰

10 ¡Bio bia b̄la dadji drōñenabema Davideba zedara!
¡Dadjirā Boro bai carea zeb̄l̄ra!

¡Bio bia quirua Bajāne B̄l̄ra!

11 Jesu Jerusaleñne jūñside Ācōrē de dromanaa
wāsia. Jūma ac̄l̄ b̄apeda queub̄l̄r̄ b̄erā idjia doce
edañarā ume Betania purudeaa jēda wāsidaa.

Jesuba higojō bacuru biě jara b̄l̄da

Mateo 21:18-19

12 Nurēma Betania purudeba wāb̄l̄dade Jesura
jarra nūmesia. 13 Mañne higojō quedua bara
b̄l̄da t̄l̄m̄l̄ba unusia. Higojō jarañm̄na Jesuba
ac̄l̄de wāsia dji ca zaqueda odja b̄l̄ cawaya. Araa
jūñb̄l̄r̄de quedua awa nūm̄l̄da unusia.† 14 Mañne
Jesuba higojōa jarasia:

—¡Ni abalba b̄l̄ nejōra waa jōnaña!—

Mañ bedeara idji ume nñbabadarāba ūr̄siðaa.

Jesuba ne nēdobuebadarā ãyã j̄l̄recuada

Mateo 21:12-17; Luca 19:45-48; Juañ 2:13-22

15 Jesura Jerusaleñne wayacusa jūñpeda Ācōrē de
dromanaa wāsia. Mama dajada Ācōrēa diadi care-
abema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo b̄ea sida
zocārā duanasidaa. Idjabā ñc̄l̄r̄ba Ācōrē de dro-
mane diaida b̄l̄ paratara dji druia ãiba zeb̄l̄darāa
nēb̄la nēdobuebadjidaa ãib̄ema paratara diacara

* **11:9** Salmo 118:25-26. Bio bia quirua. Arameo bedeade
“Hosana” jarabadaa. † **11:13** Israel druade higojō dji ca zaqueda
marzo jedecode, abrilde bida codida pan̄la. Dji ca zaquera un-
unib̄l̄r̄ cawabadaa junione maññ zauida idjabā agostodeba aba
octubreñaa waib̄la zauida. Barib̄l̄r̄ Jesuba quedua awa ununa
b̄erā cawasia jūma mañ poade higojōra zauēda.

panana bērā. Māwā duanane Jesuba ādjirāra jūma ãyā j̄retacuasia. Dji parata nēdobuebadarā mesa beada, puchirā nēdobuebadarā bugue sida jūma coracuasia. ¹⁶ Mañ awara ni cārē sida Ācōrē de droma caita idu enebiē basía. ¹⁷ Ādjirāa nāwā jaradiasia:

—Ācōrē Bedeade nāwā bá b̄la: “Mā dera jūma puru ̄ea itea dji iwidibada de adia.” Barib̄lra bārāba “ne dr̄abadarā mīrūbada uria” quīrāca eropanla.—‡

¹⁸ Mañ bedea ūrīsiđade sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabada bida Jesura wayasidaa idjia jaradia b̄lra jūmarāba bia ūrī panla bērā. Mamaļba ñtaa cr̄icha j̄rla panesidaa beadi carea. ¹⁹ Queub̄lrađe Jesura idji ume nībabadarā ume Jerusaleñneba ēdr̄asidaa.

Higojō purruba nūmena

Mateo 21:20-22

²⁰ Nurēma diapeda Jesura idji ume nībabadarā sida wayacusa Jerusaleñnaa wāsidaa. Wāb̄ladađe unusidaa higo bacurura dji carrade eda purruba nūm̄da. ²¹ Mañne Jesuba jaradara Pedroba quīrānebasia. Mañ carea jarasia:

—Jaradiabari, ac̄l̄dua. Bla biě jara b̄l̄da higojōra purruba nūmesia.—

Jesuba jarasia:

—Bārāba Ācōrēra ïjānidā panla. ²³ Wārā arada māa jaraya: bariduaba za bl̄ eyaa namaļba pusade tēñne wāduada aib̄lra, idjia jarab̄lra quīrāca māwāya. Barib̄lra idji sođe cr̄chaiē

‡ ^{11:17} Mā dera jūma puru ̄ea itea dji iwidibada de adia. Isaía 56:7. Ne dr̄abadarā mīrūbada uria. Jeremia 7:11.

þla idjia jarabʌrʌra māwāéda, ãtebʌrʌ wārāda māwāida ījāida þla. ²⁴ Mañ carea mλa bārāa jaraya: jūma bārāba Ācōrēa iwidiþdara wārāda edadida ījānibʌrʌ, edadia. ²⁵ Idjaba bārāba Ācōrēa iwidi panʌne baridua ēberā ume biě panʌbʌrʌ, mañ ēberāba biě odara naārā quīrādoadadua. Māwābʌrʌ bārāba biě opedadara bārā Zeza bajāne þla ba quīrādoaya. ²⁶ Dewaraþba biě odada quīrādoadaðebʌrʌ, bārāba biě opedadara bārā Zeza bajāne þla ba quīrādoaða.—§

¿Cai trāneba Jesuba jaradia þʌ?

Mateo 21:23-27; Luca 20:1-8

²⁷ Mañbe ãdjira wayacusa Jerusaleñne jūsidaa. Jesura Ācōrē de droma caita nīne, sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadada, judiorā dji dromarā sida idjimaa zesidaa. ²⁸ Ðjurāba iwidiñidaa:

—Bla nama o þla caiba obi þʌ?—

²⁹ Jesuba panusia:

—Mλa bida bārāa iwidiya. Bārāba panusidara mλa jaraya caiba mλa nāwā obi þla. ³⁰ ¿Caiba Juañra diabuesi borocuemārēä? ¿Ēberāba wa Bajāne Þla? Panunadua.—

³¹ Mañne ara ãdjiduba jara duanesidaa:

—Bajāne Þla diabuesiada adibʌrʌ, idjia jaraya: “Mañda ¿cārē cārē ījānaë basi?” ³² Baribʌrʌ ¿sāwā jaradi ēberāba diabuesida?—

Ādjia māwā jara panasidaa purura waya panʌ bērā. Purumaarā Juañra wārāda Ācōrēneba bedeabari basia. ³³ Mañ bērā Jesua jarasidaa:

§ **11:26** Griego bedeade ñcʌrʌ cartade mañ versículora neña.

–Daiba adua panλa.–

Maλne Jesuba jarasia:

–Māēteara mλa biða bārāa jaraēa caiba mλa jāwā obi bλda.–

12

Djārā néu acλbadadebema ne jara bλ

Mateo 21:33-46; Luca 20:9-19

¹ Maλne Jesuba ne jara bλdeba ādjirāa jarasia:

–Ēberāda basia. Ewari aba maλ ēberāba uvada upeda idji néura mōgaraba audu jūrā casia. Uva ba piabari sida osia. Idjabā deda tλ osia mamaλba jūma acλi carea. Maλbe idji néura īcλrā ēberārā jλwaeda bλsia. Ādjirā ume bedea bλsia néu zaubλrλde jūmasāwā idjía diadida panλda. Māwā bedea bλpeda djibarira dewara druadaa wāsia.

² Uva jara djibariba nezocada aba diabuesia néudebema idjía diadida panλra edade wāmārēā.

³ Baribλrλ néu acλ panλba dji nezocara jidadapeda puosidaa. Maλbe jēda jλretabuesidaa ni cārē sida diadaē. ⁴ Māwānacarea djibariba dewara nezocada diabuesia idjía diadida panλra diadamārēā.

Baribλrλ maλ nezocara boroma usidaa.* Maλbe wayadaē quēāsidaa. ⁵ Māwānacarea djibariba dewarada diabuesia baribλrλ maλ nezocara beasidaa. Māwānacarea dewara nezocarāda zocārā diabuesia. Baribλrλ īcλrλra puosidaa, dewararāda beasidaa.

⁶ Djibariba wadibida aba erobasisa diabuei carea; maλgλra idji warra bio quīrīā bλ basia.

* **12:4** Maλ nezocara boroma usidaa. Griego bedeade īcλrλ cartade nāwā bλ bλa: “Mōgara batatabλdade maλ nezocara borode diasidaa.”

Idjia crīchasia: “Mă warradră wayadia.” Ara mañda diabuesia. ⁷ Baribără néu acă panăba dji warra jūēbărăda unusidăde āduba jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba erobără jūma edaya. ȐIdjira beatadia! Măwăbără dji ējūāra dadjiră itea bęya.”

⁸ Ara mañda warrara jidadapeda beasidaa. Mañbe néu āī batabuesidaa. ⁹ Mañ carea néu djibariba Ȑsăwă obă? Araa wăpeda ādjiră jūma que-napeda idji néura dewararăa acăbiya. ¹⁰ Bărăba ȐAcōrē Bedeade acădacaca? Năwă jara băla: De obadaba mōgara igarapedadara dji biara băda bęsia.

¹¹ Dadjiră Boroba măwă oă bără dadjirămaără bio biya quirua.†

¹² Sacerdote bororăba, judioră ley jaradiabada, judioră dji dromară bida cawasidaa Jesuba mañ jara bădeba ādjirăda biē jarasida. Mañ carea Jesura jida quīrīă panasidaa. Baribără puruda waya pană bără idjira idu bădapeda āyă wăsiidaa.

ȐRomanebema boro itea parata jără pebădade diađida panăca?

Mateo 22:15-22; Luca 20:20-26

¹³ Măwănanarea pariseorăba, Herodeare bęa bida Jesumaa Ȑclăra diabuesidaa idjia biē bedeabidi carea. ¹⁴ Jūēnapeda jarasidaa:

–Jaradiabari, daiba cawa pană băra ēberă jipa băda. Ni abańda biara unuca bără ni abańba băla awara crīchabidacaa. Ȑtebără băla wără bedea Ȑcōrē ođebemada jūmarăa jaradiabaria. Mañda Romanebema boro itea parata jără pebădaza

† **12:11** Salmo 118:22-23.

¿dadji judiorāba diađida bia bāca wa biě bā? ¿Di-
adida panča wa diacara panča?

¹⁵ Jesuba cawa bāsia dji biarā quīrāca ze panča.
Mañ bērā jarasia:

–Bārāba ¿cārē cārē māra biě bedeabi quīrā
panča? Parata pichida enenadua māa acsi carea.–

¹⁶ Ara mañda enesidaa. Mañne Jesuba iwidisia:

–¿Cai quīrādarrada nañ paratađe bā? ¿Cai trāda
bā?–

Āđjia panusidaa:

–Romanebema borodeda.–

¹⁷ Mañne Jesuba jarasia:

–Māwā baibārā Romanebema borodera
Romanebema boroa diađadua, idjabā Ācōrēnera
Ācōrēa diađadua.–

Adjirāba Jesu carea cawa crīchadaě basía.

Beudarā īrēbadidebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Luca 20:27-40

¹⁸ Māwā pančne ācārā saduceorāda Jesumaa
zesidaa. Saduceorāba jarabadaa beupedadara
īrēbadacada. Mañ bērā Jesua nāwā jarasidaa:

¹⁹ –Jaradiabari, Moiseba dadjirā itea bāsia
ēberāda warra neě bāde jaidaibārā, idji djababa
dji pēdra wērāra edaida bāda dji djaba jaidada itea
warra unui carea.† ²⁰ Ewari abā siete djabarāda
panasidaa. Dji nabemada quima edasia baribārā
warra neě jaidasia. ²¹ Idjiarebemaba dji pēdra
wērāra edasia baribārā idji sida warra neě
jaidasia. Ūbeabema sida abari quīrāca māwāsia.
²² Jūma mañ siete pančra warra neě jaidasidaa.
Māwānacarea dji wērā sida jaidasia. ²³ Mañ siete

† ^{12:19} Deuteronomio 25:5.

djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra ārēbadī ewaride ḥsālga ba idjira erobei?—

24 Mañ carea Jesuba panusia:

—Bārāba Ācōrē Bedeada, idji ሠበላ sidā adua panla bērā አī crīcha panla. **25** Ūrīnadua. Beupedadarā ārēbadī ewaride ስብርāra quima edadaēa ni quima diadaēa, ለተບለՐአ Ācōrē bajānebema nezocarā quīrāca beadia. **26** የBārāba beupedadarā ārēbadidebemada Moise cartade acʌdacaca? Ācōrēba bacuru zaque uruga nūmneba Moisea jarasia: “Māra Abrahañ Ācōrēa, Isa Ācōrēa, idjabā Jacobo Ācōrēa.”§ **27** ያIdjira beu bea Ācōrēea ለተບለՐአ zocai bea Ācōrēa! Bārāba abeda አī crīcha panla.—

*Ācōrēba obi bΛ bedea dji dromaara bΛ
Mateo 22:34-40*

28 Māwā bedea panne judiorā ley jaradiabarida Jesu caita zesia. Mañ jaradiabariba ūrīsia Jesuba saduceorāa bia panunada. Mañ carea iwiðisia:

—Ācōrēba obi bΛ bedeadebemara ḥsālga da dji dromaara bΛ?—

29 Jesuba panusia:

—Ācōrēba obi bΛ bedeadebema dji dromaara bΛra nałgla: “Ūrīnadua, israelerā. Dadjirā Boro Ācōrēra ababla bΛ. **30** Jūma bΛ sodeba, jūma bΛ jauredeba, jūma bΛ crīchadeba, idjabā jūma bΛ ሠበላdeba bΛ Boro Ācōrēra quīrīadua.”* Ācōrēba obi bΛ bedeadebemara mañdrā dji dromaara bΛ. **31** Idjabā mañare bΛda abari quīrāca bΛ. Mañgla ba

§ **12:26** Exodus 3:2-6. * **12:30** Deuteronomio 6:4-5. Dadjirā Boro Ācōrēra ababla bΛ. Mañgla idjabā jara bΛ: “Aba Ācōrēdrā dadjirā Boroa.”

nāwā jara b̄la: “Djärāra quīrīādua ara b̄adji quīrīā b̄l quīrāca.”† Mañ umébema bedea cāyābara dji dromaara b̄eada neēa.—

32 Mañne judiorā ley jaradiabariba jarasia:

—Bia b̄la, Jaradiabari, b̄la jara b̄l quīrāca Ācōrēra abab̄l̄a b̄la, dewarada neēa. **33** Dadjirāba wārāda Ācōrēra jūma dadji sodeba, jūma dadji crīchadeba, jūma dadji jauredeba, jūma dadji l̄b̄ladeba bida quīrīānida panla. Idjab̄a djärāra ara dadji quīrīā b̄l quīrāca quīrīānida panla. Mañḡla zocārā animarā Ācōrēa babue diai cāyābara biara b̄la.—

34 Judiorā ley jaradiabariba mañḡla crīcha cawaadeba jarada bērā Jesuba jarasia:

—B̄la ū Ācōrēba pe erob̄l̄d̄ebemada b̄aida bodoa.— Māwānacarea dewararāba Jesua iwididida wayasidaa.

Ācōrēba ēdr̄a edabari diai jaradara ¿cai warra?

Mateo 22:41-46; Luca 20:41-44

35 Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia baside ēberārāa nāwā iwidisia:

—Judiorā ley jaradiabadaba ¿sāwāērā jara panla Ācōrēba ēdr̄a edabari diai jaradara Davi warrada?

36 Ara mañ Daviba Ācōrē Jauredeba nāwā jarasia: Dadjirā Boroba m̄l boroa jarasia: m̄l j̄wa araare chūmedua aña b̄l ume dji quīrūrā m̄lā b̄l j̄waeda b̄bab̄l̄d̄aa.‡

37 Ācōrēba ēdr̄a edabari diai jaradada Daviba m̄l Boroada asib̄l̄r̄a, ¿sāwā Davi warra bai?—

† **12:31** Levitico 19:18. ‡ **12:36** Salmo 110:1.

Jesuba māwā jaradia bāda zocārā ēberārāba bia ūrī duanasidaa.

Jesuba pariseorā biē jarada

Mateo 23:1-36; Luca 11:37-54; 20:45-47

38 Jesuba wadi jaradia bāde nāwā jarasia:

–Judiorā ley jaradiabadarā ume quīrācuita bēadadua. Ādjirāba djio nēbla bēada jā awua bēaa. Mañ awara purude nīnane quīrīābadaa ēberārāba wayaadeba “mērā” adida. **39** Judiorā dji jārebada dede ādjira dji dromarā chūmebadade chūme quīrīābadaa; ābaa ne cobādade bida ara mañ quīrāca obadaa. **40** Baribārl pēdra wērārāba eroquedeada sewaadeba jārīnapeda jūmarā quīrāpita Ācōrēa dārā iwidiбadaa ādjira jipa bēada crīchadamārēā. Mañ carea Ācōrēba dewararā cāyābara ādjirāra wetara cawa oya.–

Pēdra wērā ne neē quiruba Ācōrēa parata diada

Luca 21:1-4

41 Ācōrē de droma carea parata bābada quīrāpe chūmaside Jesuba unusia ēberārāba paratada eda bāl duanāda. Zocārā ne bara bēaba paratada waibla eda bāl panasidaa. **42** Mañne pēdra wērā parata neē quiruda zepeda parata edaara quiruda umébe eda bāsia. **43** Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Māa wārāda bārāa jaraya: jāñ pēdra wērā ne neē quiruba auduara diasia jūmarāba dia-pedada cāyābara. **44** Ādjirāba dji adubadadrā eda bāsidaa baribārl wērā ne neē quiruba ne coi carea erobadada jūma diasia.–

13

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Mateo 10:16-25; 24:1-28; Luca 17:22-24; 21:5-24

¹ Jesura Ācōrē de droma дажадааре баада
вāблrл baside idji ume nībabariba jarasia:

—Jaradiabari, jacldua nał mōgarara sāwā waiблa
beada idjaba nał de sida sāwā quīrāwārēä
quedeada!—

² Mañne Jesuba jarasia:

—Māë, bla unu blra waiблa beaa. Baribлrл wārā
arada māa jaraya: nał mōgara capeđadara jūma
todogozoaya.—

³ Mañbe Olivo eyadaa wāsidaa. Djı eyara Ācōrē
de droma quīrāpe bla. Jesu mama chūmaside Pe-
droba, Santiagoba, Juañba, Andre bida ãduba idjia
iwidisidaa:

⁴ —Dairāa jaradua: Ācōrē de dromara ¿sāñbe
todogozoi? ¿Cārēneba cawadi mañ ewarira caita
bla?—

⁵ Mañne Jesuba jarasia:

—Quīrācuita beedadua ni abala
cūrūgarānamārēä. ⁶ Zocārāba jaradia adjidrl
Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradada. Māwā
ēberārāda zocārā cūrūgađia. ⁷ Bārāba ūrīnia abal
puruda dewara ume djō duanlada idjaba drua ãyā
bida māwā duanlada. Baribлrл ne wayarānadua.
Mañgra jūma māwāida bla. Baribлrл nał ewarira
wadi jōéa. ⁸ Abal puruda dewara puru ume djōnia.
Abal druađebema boroda dewara druađebema
boro ume djōnia. De uremiada druaza wāya,
idjaba zocārā druade jarrabada baraya. Baribлrл

mañ naärā mīgabʌdara maärī baya wērā warra pua za bʌ quíräca.

⁹ Quíräcuita beadadua. Bärära jidabidapeda dji jʌrebada dedaa ededapeda bia udia. Mλ ĩjā panʌ carea ädjiräba bärära dji dromarä quíräpita, dji bororä quíräpita bida ededia. Mañnebʌrlʌ bäräba mλ bedeara ädjirä quíräpita jaradìa. ¹⁰ Wäräda bedea bia mñebemada jüma puruza jaradida panla. ¹¹ Ëberäräba bärära jida edebʌdaðe sopuaränadua sãwã bedeadida. Mañnebemada cr̄charänadua. Ababe jaradadua Äcõrëba jarabibʌrlʌda. Ara bãdji cr̄ichaðeba bedeadaða, ätebʌrlʌ Äcõrë Jauredrʌ bäräneba bedeaya. ¹² Aþaþba ara idji djabada beabiya. Dji zezaba idji warrada beabiya idjaba warrarära ädji djibarirä ume bið panenapeda beabidia. ¹³ Mλ ĩjā panʌ carea jümaräba bärära quírämania. Baribʌrlʌ mañ ewari zareade mλ ĩjā panlda igaradaðbʌrlʌ, Äcõrëba ëdrʌ edaya idji ume ewariza zocai panani carea.

¹⁴ Äcõrëba quíräcada idji baið bʌma bäräba unubʌdaðe jüma Judea druade beara eyadæ mîrû wânida panla.* (Dji carta acʌ bʌba cãrë jara bʌda cawaida bʌla.) ¹⁵ Mañne ëberä idji de ðrʌ

* ^{13:14} Äcõrëba quíräca. Griego bedeade ñcʌrlʌ cartadæ nañ sida bʌ bʌla: “Äcõrëneba bedeabari Danielba jaradà” (Daniel 9:27; 11:31; 12:11). Griego Antioco Epipaneba Äcõrë de dromara mititia bʌsia 168 poa Jesu todì naëna. Baribʌrlʌ Jesuba jarasia mañ Antiocoba oða quíräca wayacusa mawâida. Ñcʌrlʌmaarä Jesuba jaradara wäräda mawâsia romanoräba Jerusaleñ puruda, Äcõrë de droma sida poa 70de jüma ãrisidade. Ñcʌrlʌmaarä jara bʌla cadjiruadebema ëberâba mawâ oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ñcʌrlʌmaarä Jesuba jaradara jírûarebema ewaride mawâya.

þlra idji dede eda wāiē þla ne edai carea. ¹⁶ Dji peade þlba idjia ñrñ jñbarira jëda edade wāiē þla. ¹⁷ Mañ ewaride wêrârã biogoa þeara, warra ju dawa eroþea sida bio mñã djuburi þeadia. ¹⁸ Ācõrëa iwididadua cue jara mîrû wâna amaaba. ¹⁹ Mañ ewaride ëberârãra bio bia mîgadìa. Ācõrëba nañ ejüä odadeba ñtaa ëberârãra mañ quïrâca bia mîgadacaa idjaba mâwâncarea waa ara mañ quïrâca mîgaðaëa. ²⁰ Mañ ewarira dârâya. Dadjirâ Boroba jüma daucha bia mîgabibara, ni aþaþda ëdrâðaë bacasia. Bariblrl Äcõrëba jüma daucha bia mîgabiëa idjia edada ëberârã carea.

²¹⁻²² Mañ ewaride ñclrâba sewadeba jaradìa ãdjira Äcõrëba ëdrâ edabari diai jaradada. Idjaba ñclrâba sewadeba jaradìa ãdjira Äcõrëneba beðeabarida. Mañgrâba ne ununaca waibla þeada odia ëberârã cûrûgadi carea. Äcõrëba edadarâ sida poya cûrûgadibara, ãdjirâ sida cûrûgacasiðaa. Mañ bërâ aþaþba bârâa jaraiblrl, "Acñdadua, Äcõrëba ëdrâ edabari diai jaradara nama þla," mañra ijäränadua. Dewaraþba idjira jarima þlaða aiblrl, mañ sida ijäränadua. ²³ Quïrâcuita þeadadua. Jüma mña bârâa jarasia mâwâi naëna.

*Nañ Djara Edada zeidebema
Mateo 24:29-44; Luca 21:25-36*

²⁴ Ëberârã bio bia mîga pananacarea ñmâdaura pâimaya. Jedeco sida ñnaëa. ²⁵ Chñdaura bajâneba þaecuadìa. Jüma bajâne þeara quïrâ awara þeya. ²⁶ Mañgrâ ewaride mñ, Nañ Djara Edadara jñrârâne

λελα bara zebʌrʌda idjabə quīrāwārēā dorrodorroa bʌda ununia.[†] **27** Mañne mλa bajānebema nezocarāda drua ɓeaza wābiya Ācōrēba edadarāda ābaa jʌredamārēā.

28 Higojōneba ne jarabʌrʌda cawadadua. Dji jʌwatera tucu nūmepeda quedua barabaria. Mañneba jūmarāba cawa panla dārāéne poara zeida. **29** Ara mał quīrāca mλa jarada unubʌdade cawadadua mλ zei ewarira jūbododa. **30** Mλa bārāa wārāda jaraya: nañ ewaridebema ēberārā beudi naëna mañra jūma māwāya. **31** Bajāra jōya, nañ ējūä sida jōya, baribʌrʌ mλa jaradara wārāda māwāya.

32 Baribʌrʌ ni aþalba mał ewarira sālbe māwāida cawadaēa. Ācōrē nezoca bajāne ɓea bida adua panla. Mλ, Nañ Djara Edadā bida adua bʌla. Aþabe mλ Zezabʌrʌ cawa bʌla.

33 Quīrācuita ɓeadadua. Dau λεла ɓeadadua idjabə Ācōrēa iwidi ɓeadadua. Bārāba dji ewari sālbe zeida adua panla. **34** Mał ewari zebʌrʌra nañ quīrāca ɓaya: ēberāda dewara druadaa wābʌrʌde dji nezocarāda idji de wagadamārēā amnesia. Ādjiza ne oðamārēā bʌsia. Dji eda wābada acʌbaría jarasia quīrācuita acʌ bāmārēā. **35-36** Ara mał quīrāca bārā bida adua panla bārā De Djibarira sālbe waya zeida: queubʌrʌde, ariquētra, eterre berubʌrʌde wa diapeda. Mał bērā dau λεла ɓeadadua, mλ cawaëne zebʌrʌde bārāra cāi duanʌda unurāmārēā. **37** Mλa bārāa jāra bʌra jūmarāa jarabʌrʌa: dau λεла ɓeadadua.–

† **13:26** Daniel 7:13-14.

14

*Jesu beadi carea crīcha j̄lra panana
Mateo 26:1-5; Luca 22:1-2; Juañ 11:45-53*

¹ Ewari umé bab̄lraðe judiorāba Egiptoðeba ēdr̄pedaða quīrānebabada ewarida oði basía. Mañ ewari dromane pañ ūsābari neē b̄lada cobadaa. Mañne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradibadarā ume crīcha j̄lra panasidaa Jesura chupea jidadaþeda beabidi carea. ² Barib̄lra jarasidaa:
–Ewari dromane jidadaða ëberārā quīrūbucarānamārēa.–

*Wērāba nardo quera Jesu boro ñr̄l weada
Mateo 26:6-13; Juañ 12:1-8*

³ Mañ ewaride Jesura Betania purude Simoñ aida bara b̄ada dede b̄asia. Ne co chūmlne wērāda idjimaa zesia. Mañ wērāba boteya alabastro mōgara odada enesia. Boteyara nardo quera idji awa b̄lba bira b̄asia. Mañ nardo querara bio nēbla b̄asia. Mañne wērāba dji boteya ochiruda b̄lapeda querara Jesu boro ñr̄l weasia. ⁴ Mañ carea ñcagl arima duanlada quīrūnapeda ãduþa jarasidaa:

–¿Cārē cārēa jāñ querara weatasi?
⁵ Nēdobueðabara poa aba trajab̄lraðe edabari quīrāca edacasia. Mañ parataba ne neē quedeara carebacasia.–

Mañ wērāra bia quēåsiðaa. ⁶ Barib̄lra Jesuba jarasia:

–Idu b̄ladadua. ¿Cārē cārēa idjira quēå panå? Idjia m̄l jāwā odara bia b̄asia. ⁷ Ne neē quedeara ewariza bārā tāëna panania; bārāba quīrīåb̄ladaðe poya ãdjirāra carebadida panla. Barib̄lra m̄ra bārā ume ewariza baða. ⁸ Nañ wērāba aride

osia. Dārāéne māra beupeda tābaridia. Idjia māra mał carea queraba pāsia. ⁹ Wārā arada māla jaraya: jūma nał ējūāne bedea bia mānebema jaradiabādama nał wērāba ođara nēbārādia idji sida quīrānebadamārēā.—

Judaba Jesu jidabi carea crīchada

Mateo 26:14-16; Luca 22:3-6

¹⁰ Juda Iscarioteda Jesuba doce edadadebema basía. Mał Judara sacerdote bororāmaa wāsia Jesu jidabi carea. ¹¹ Mał ūrīsidade ādjirāra bāsridadapeda Judaa paratada diadiada asidaa. Ara małda Judaba jārābadjia sāwā Jesura jidabida.

Jesuba doce edadarā ume ne coda

Mateo 26:17-29; Luca 22:7-23; Juał 13:21-30; 1

Corinto 11:23-26

¹² Pał ēsābari neě bā cobada ewarida jūēsia. Domia abā māwā cobadjidaa. Dji nabema ewaride judiorāba Egiptodeba ēdrapedada quīrānebadī carea oveja zaqueda beadapeda cobadaa. Małne Jesu ume nībabadarāba idjí iwidisisidaa:

—¿Bla sāma quīrīā bā daiba Egiptodeba ēdrapedada quīrānebadī carea cobadara ode wānida?—

¹³ Małne Jesuba idji ume nībabadarāda umé trāpeda nāwā jarasia:

—Jerusaleł purudaa wānadua. Jāma bārāba ununia umaquīrāba zocoda eronīda. Idji caidu wānadua. ¹⁴ Idji eda wābārāma dji de djibaría jaradadua: “Dadjirāa Jaradiabariba nałda iwidibisia: māla, māl ume nībabadarā bida Egiptodeba ēdrapedada quīrānebadī carea

cobadara ¿sāma codi?” **15** Mañ de djibariba ñtaarebema dejā waiblada jūma biya o nūmāda acabbiya. Mama ne cobadara dadjirā itea odadua.—

16 Ara mañda Jesu ume nībabadara Jerusaleñ purudaa umé wāsidaa. Wābādade Jesuba ādjía jarada quīrāca unusidaa. Mañbe Egiptodeba ēdrapedāda quīrānebadi carea cobadara osidaa.

17 Queudacarea Jesura, idjia edada doce pan^λ ume jūesidaa. **18** Ne co chūpan^λne Jesuba jarasia:

—Wārā arada māla jaraya: aba māl ume ne co bāba māra jidabiya.—

19 Mañ carea ādjira sopua panesidaa. Ara mañda aba aba Jesua iwidisidaa:

—¿Māla māwā oica?—

20 Jesuba jarasia:

—Aba bārā docedebemaba jidabiya. Idjia bida abari epedecode pañda su co bāla. **21** Wārāda mā, Nañ Djara Edadara beuida bāla Ācōrē Bedeade bāl quīrāca.* ¡Bariblā mā jidabi ēberāra bio miñā djuburi bāla! Idjira topedādaēbara biara bacasia.—

22 Wadi ne co duan^λne Jesuba pañda jāwađe edapeda Ācōrēa bia jarasia. Mañbe cōrācuapedā ādjia diabārlde nāwā jarasia:

—Cođadua. Nañgla mā cacuuaa.—

23 Mañbe uva bāda edapeda Ācōrēa bia bālada asia. Mañ uva bāra ādjirāza diasia. Jūmarāba dosidaa. **24** Mañne Jesuba jarasia:

—Nañgla mā oa erozoabārlā. Māl oadēba Ācōrēba zocārā ume bedea djiwidida bāblāla.[†]

* **14:21** Salmo 22; Salmo 118:22; Isaía 52:15deba aba 53:12daa.

† **14:24** Bedea djiwidi. Jeremia 31:31-34. Ācōrēra naārā israelerā ume bedea bāsia (Exodo 24:6-8).

25 Wārā arada māa jaraya: uva bāra waa doēa abā Ācōrēba jūma idji ēberārā pe erobebārādaa. Mañbebārā māa bārā ume uva bāda wayacusa doya.—‡

Pedroba Jesu igaraēana ada

Mateo 26:30-35; Luca 22:31-34; Juañ 13:36-38

26 Mañbe Ācōrē Bedeadebemada trānapeda Olivo eyadaa wāsidaa. § **27** Wābādae Jesuba jarasia:

—Nañ diamasi jūma bārāba māra igaradia. Ācōrē Bedeade nāwā bāla: “Māa oveja wagabarira beabārāde dji ovejara jārāzoadía.”* **28** Baribārā māra ārēbapeda bārā na wāya Galilea druadaa.—

29 Mañne Pedroba Jesua jarasia:

—Jūmarāba bāra igaradimīna māa igaraēa.—

30 Jesuba Pedroba jarasia:

—Wārā arada māa jaraya: nane diamasi eterre bārima umé berui naēna bāla bārima ūbea māra unucaada aya.—

31 Baribārā Pedroba wetara jarasia:

—Māa beabāda siđa bāra igaraēa.—

Jūmarāba abarica jarasidaa.

Jesuba Getsemanine Ācōrēa iwidida

Mateo 26:36-46; Luca 22:39-46

32 Mañbe Getsemani abadama jūene wāsidaa. Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

‡ **14:25** Uva bāda wayacusa doya. Griego bedeade mañba idjaba jara bāla: “Uva bāa djiwidida doya.” § **14:26** Mañ ewari dromane ne codi naēna Salmo 113deba abā 114daa trābadjidaa. Ne copedadacarea Salmo 115deba abā 118daa trābadjidaa. * **14:27** Zacaria 13:7.

—Mλa Ācōrēa iwidibʌramisa nama chūpanenadua.—

³³ Maλbe Pedroda, Santiagoda, Juañ sida jīga edesia. Idji sāwāinebemada jūmawāyā crīcha bʌ bērā Jesura bio sopua b̄esia. ³⁴ Maλne jarasia:

—Mλra sopuaba beubʌrl quīrāca bʌla. Nama panenadua. Mλ daucha zocai pananadua.—

³⁵ Maλbe Jesura wagabe wāpeda b̄arru cobepeda Ācōrēa iwidisia quīrā awara oi cawaya.

³⁶ Nāwā jarasia:

—Zeza, bʌla ne jūmada poya oida bʌla. Mλra idu bia mīgabirādua. Baribʌrl mλa quīrīā bʌ quīrāca orādua. Odua bʌabʌrl quīrīā bʌ quīrāca.—

³⁷ Jesu jēda zebʌrlde unusia ādjira cāī panʌda. Pedroa jarasia:

—Simoñ, bʌra ¿cārē cārē cāī bʌ? ¿Ni hora abā bida poya zocai b̄aēca? ³⁸ Bārāra dau bʌla b̄eadadua. Ācōrēa iwididadua mλ igarada amaaba. Mλa cawa bʌla b̄arāba biada o quīrīā panʌda. Māwāmīna nañ djarade bʌlaē panʌa.—

³⁹ Jesura wayacusa wāpeda idjia naārā iwididara Ācōrēa iwidisia. ⁴⁰ Maλbe idji ume nībabadarāmaa zebʌrlde wayacusa cāī panʌda unusia. Ādji daura daupeaba oga cara nūpanasidaa. Maλne cawadaē basía Jesua sāwā jaradida.

⁴¹ B̄arima ūbea māwā ādjimaa zebʌrlde Jesuba jarasia:

—Bārāra ¿wađibida cāī panʌca? ¡Waaēa! Mλ ewarira jūēsia. Mλ, Nañ Djara Edadara ēberā cad-jiruarā j̄wade b̄ebʌrla. ⁴² Piradrʌdadua. Wānia. Jari urua mλ jidabira.—

*Jesu jidapedada**Mateo 26:47-56; Luca 22:47-53; Juañ 18:2-11*

43 Jesu wadi bedea bλde Judada zesia. Mañ Judara Jesuba doce edadadebema basía. Zocārā ēberārāda neco bara, bacuru bara idji ume zesiðaa. Ādjirāra sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, dji dromarā bida diabuepedadarā basía. **44** Dji jidabiya bλba ādjía jaradoasia sāwā oida Jesuda cawadamārēä. Nāwā jarasia:

–Mλa uridarrae isōbλrλda Jesua. Idjida jidapeda bio jx ededadua.–

45 Mañbe Judara Jesu caita wāpeda jarasia:

–Jaradiabari, Jaradiabari!–

Māwā jarapeda Jesura uridarrae isōsia. **46** Ara mañda idji ume zepedadaba Jesura jidasidaa.

47 Mañ carea Jesu ume nībabari abalba idji djōbada necoda ēūta edapeda sacerdote dji droma nezoca cλwλrλda tltasia. **48** Mañne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārāra ¿cārē cārēä neco bara, bacuru bara mλra jāwā jidaðe ze panλ? ¿Māwāra mλra ēberā minijīchiaca? **49** Mλa ewariza Ācōrē de droma daðada bārāa jaradia bāsia. ¿Cārē cārēä mλra mama jūmarā daide jidaðaë basi? Baribλrλ nāwā o panla Ācōrē Bedeade bλ bλra māwāida bλ bērā. –†

50 Māwā bλde Jesu ume nībabadarāba idjira beesidaa. Jūmarāda mīrū wābλrλsidaa. **51** Baribλrλ cūdra abalda Jesu caidu wāsia. Mañ cūdrara borobaba ānēbari nībsia. Māwā bλde idji sida jidasidaa. **52** Baribλrλ idjia borobara wēātapeda ācada mīrū pira wāsia.

† **14:49** Isaía 53:12.

Jesu dji dromarā quīrāpita bāda

Mateo 26:57-68; Luca 22:54-71; Juañ 18:12-24

⁵³ Mañbe Jesura sacerdote dji dromaara bāma jida edesidaa. Mama jūma sacerdote bororāda, judiorā dji dromarāda, judiorā ley jaradiabadarā sida ābaa dji jare duanasiidaa. ⁵⁴ Mañne Pedroba Jesu tāmāba ēpē nīda sacerdote dji droma dema jūnesia. Dji de audu jūrā ca bāde eda Pedrora Ācōrē de dromanebema zarrarā ume tābā cā chūmesia.

⁵⁵ Mañne sacerdote bororāba, jūma dji dromarā bida ēberārāda jārasidaa Jesudebemada biē jaradamārēā. Idjira nēbārade bādapeda beabidida crīchasiidaa. Māwāmīna Jesu biē jaradida neē basia. ⁵⁶ Zocārāba sewadeba Jesura biē jarasidaa, baribārlā ādjia jarapedadara abari quīrāca bāē basia. ⁵⁷ Māwā panāne īcārlāba piradrādapeda sewadeba jarasidaa:

⁵⁸ –Daiba ūrīsidaa idjia nāwā jarabārlāda: “Ēberārāba opedāda Ācōrē de dromada māa ārīya, baribārlā ewari ūbea babārlāde māa dewarada oya ēberārāba odaēda.” –‡

⁵⁹ Māwāmīna ādjiza mañnebema jarapedadara quīrā awara basia. ⁶⁰ Mañbe sacerdote dji dromaara bāra ēsi nūmepeda Jesua iwidisia:

–Naāglārāba bāra biē jara panāla. Ādjia jara panāla ?wārāca? ?Bāla ni cārē sida panuēca? –

⁶¹ Jesura chupea basia. Panuē basía. Māwā bāde sacerdote dji dromaara bāba wayacusa Jesua iwidisia:

–?Bāra Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradaca? ?Bāra dadjia bia jarabada Ācōrē Warraca? –

‡ ^{14:58} Juañ 2:19-22.

62 Jesuba panusia:

–Māē, māa. Bārāba mā, Nañ Djara Edadara ununia Ācōrē ne jūma poya bāl jāwa araare chūmāda idjaba jārārāne zebārlada.—§

63 Mañne sacerdote dji dromaara bāl quīrūbārla idjia jāl bāra cōātapeda jarasia:

–¿Cārē cārēā dewarada jārlādi idji biē jaramārēā?

64 ¡Bārāba ūrīsiāaa idjia Ācōrēda biē jara bālda! Jālbe bārāmaarā ¿idjira sāwā odi?—

Mañne jūmarāba jarasidaa Jesura bedeade bāl carea beadida panāda.

65 Mañbe lācārla Jesura dau iđosidaa idjaba idji quīrā bāradapeda chībadjiāaa. Chīnapeda jarabadjiāaa:

–¡Ācōrēneba jaradua caiba bāra chīsida!—

Māwā duanñe Ācōrē de dromanebema zarrarāba Jesura jīdadapeda puobadjidaa.

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:69-75; Luca 22:56-62; Juañ 18:15-18, 25-29

66 Pedro mañ de droma duda bāside sacerdote droma nezocawērāda abā zesia. **67** Mañ wērāba idjira tābā cā chūmāda unusia. Acā nūmepeda jarasia:

–Bāra Jesu Nazaredebema ume nībasia.—

68 Mañne Pedroba nāwā mērāsia:

–Māa jāl ēberāra unucaa. Māa adua bāla cārēda jara bālda.—

Māwā jarapeda Pedrora de auđu jūrā ca bāde dji ēdrābadamaa wāsia. Mañne eterreda berusia.*

§ **14:62** Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. * **14:68** Mañne eterreda berusia. Griego bedeade lācārla cartađe mañra neēa.

69 Wayacusa nezocawērāba Pedrora unupeda dji arima duanlrāa jarasia:

–Za bʌda ãdjidebemaa.–

70 Pedroba māwā ūrīpeda wayacusa mērāsia. Dārāéne arima duanlba wayacusa Pedroa jarasidaa:

–Wārāda bʌra ãdjidebemaa. Bʌra Galileadebemada jāwā bʌla. Ädji quīrāca bedeabaria.–†

71 Pedroba jarasia:

–¡Mλa sewada jaraibʌrʌ Äcōrēba cawa oya! Wārāneba jaraya: bārāba jara panʌ ēberāra mλaunucaa.–

72 Māwā bʌde eterrera wayacusa berusia. Ara mañne Pedroba quīrānebasia Jesuba jaradara: “Eterrera ʌrima umé berui naëna bʌa ʌrima ūbea mλraunucaa aya.”‡ Pedroba mañnebema crīchabʌrʌde dārā jīāsia.

15

Jesu Pilato quīrāpita edepedada

Mateo 27:1-2, 11-14; Luca 23:1-5; Juañ 18:28-38

1 Åsabodode sacerdote bororāra, judiorā dji dro-marāra, judiorā ley jaradiabada siða ãbaa bedea ausidaa Jesura Pilatomaa ededi carea.* Ara

† **14:70** Ädji quīrāca bedeabaria. Griego bedeade ñclrl cartade mañra neña. † **14:72** Marco 14:27-31. * **15:1** Pilato. Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda bʌsia. Dji boroda bʌsia poa 26deba aba 36daa. Judiorā bororāba Jesura Pilatomaa edesidaa ãdja preso bearā beacara panʌ bērā. Aþa romanorāba māwā odida panasidaa.

mañda Jesura j^āwa j^ā edesidaa. ² Pilatoba Jesua iwidisia:

–¿B^ada wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, b^ala māwā jara b^ala.–

³ Mañne sacerdote bororāba ne zocārāneba Jesura biē jarasidaa. ⁴ Mañ bērā Pilatoba waya Jesua iwidisia:

–Ürīdua, ādjirāba b^ara ne jūmaneba biē jara duanla. ¿B^ala panuēca?–

⁵ Barib^ara Jesuba mañ siða panuē basía. Mañ bērā Pilatoba cawa crīchaē b^alesia.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-31; Luca 23:13-25; Juañ 18:38-19:16

⁶ Poaza judiorāba mañ ewari droma o pan^ane Pilatoba preso b^aeda ab^a ēdr^a b^abadjia. Ādjirāba iwidib^adada ēdr^a b^abadjia. ⁷ Mañne ēberā Barrabá abadada basia. Mañ Barrabára idjiare bearā siða puru quīrūbigasiðade miā beasidaa. Mañ bērā preso panasidaa. ⁸ Mañne zocārā judiorāda Pilatoma zedapeda iwidī duanesidaa idjia poaza obarida omārēä. ⁹⁻¹⁰ Pilatoba cawa basia sacerdote bororāda Jesu ume biē duan^a bērā idjira jida diasidada. Mañ carea dji ēberārā powua nūm^a iwidisia:

–¿B^arāba quīrīa pan^aca m^ala za b^a judiorā borora ēdr^a b^alida?–

¹¹ Mañne sacerdote bororāba dji powua nūm^a nāwā jarasidaa: “Pilatoa jaradadua Barrabádr^a ēdr^a b^almārēä.” ¹² Mañ carea Pilatoba wayacusa ādjirāa iwidisia:

–Māwāra bārāba judiorā boro abadara ḡmāa sāwā oi?–

¹³ Mañne ādjirāba jīgua jara duanesidaa:

–¡Crude cachi beabidua!–

¹⁴ Pilatoba iwidisia:

–¿Cārē cārē māwā oi? ḡIdjia cārē cadjiruada osi?–

Māwā bedea bāde ādjirāba wetara bāga jara duanasidaa:

–¡Crude cachi beabidua!–

¹⁵ Pilatora ēberārā ume biē bē amaaba Barrabádrā ēdrā bāsia. Baribārā Jesura soaba ubipeda sordaorāa diasia crude cachi beadamārēā.

¹⁶ Ara mañda sordaorāba Jesura ādji de droma Pretorio abadade eda edesidaa. Mama waabema sordaorāda trāsidaa. ¹⁷ Mañbe djio pursupursua bāda Jesua jābisidaa. Borobāri ḥra cadada idji borode wēāju bāsidaa. ¹⁸ Mañbe jīgua jara duanesidaa:

–Bio bia bāla, judiorā boro!–

¹⁹ Idji borode bacuruba ubadjidaa idjaba dau idobadjidaa. Chīrāborode copanesidaa idjira wārāda bio waya panā quīrāca. ²⁰ Idjira ipida biē jaradapeeda mañ pursupursua bāl jābipedadara wēāsidaa. Wēānapeda idjia jāl bādada wayacusa jābisidaa. Mañbe crude cachi beadi carea edesidaa.

Jesu crude cachi bāpedada

Mateo 27:32-44; Luca 23:26-43; Juañ 19:17-27

²¹ Jesu puru dajadaa edesidade ēberā Simoñ abadada Jerusaleñnaa zebārā basía. Alejandroba Rupo bida mañ Simoñra ādji zeza basía.† Idjira

† ^{15:21} Romano 16:13.

Cirene purudebema basía. Sordaorāba idjía Jesu crura ataubisidaa.

²² Māwā Jesura ējūā Golgota abadamaa edesidaa. Golgota trāba jara b̄la Boro Ȑawarā. ²³ Mama uva ba asea mirrađa pueradada Jesua diasidaa pua droamārēā. Baribarā Jesuba doē basía. ²⁴ Mañbe crude cache b̄sidaa. Māwānacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade jā badara sāwā jedecadi cawaya.

²⁵ Jesu crude cache b̄sidaade āmādau ātā basia. ²⁶ Mañne bedeada cache jira b̄sidaa cawabidi carea idjira cārē cārēā beabādada. Nāwā bā basia: “Judiorā Boro.” ²⁷ Idjaba ne drābadada umé Jesu caita crude cache jira b̄sidaa, abā idji jāwa araare, abā idji jāwa aclare. ²⁸ Māwāsia Ācōrē cartade jara bā quīrāca. Nāwā jara bā: “Idjira ēberā cadjurua quīrāca beasidaa.”‡

²⁹⁻³⁰ Mañne ācārā ēberārāda caita wānapeda boro ārātā ārātāpeda Jesua nāwā biē bedeabadjidaa:

—Ājāā, bā Ācōrē de dromara ārīpeda ewari ūbeade wayacusa poya oibarā, jara bāduba ēdrādua! Jāā crudeba uāaa zedua!—

³¹ Abāri quīrāca sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida Jesura ipida biē jarabādade nāwā jarabadjidaa:

—Idjia dewararāda carebasia, baribarā ara iduba poya ēdrāea. § ³² Māwāra ɿidjira Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradaca? ɿIdjira Israeldebema boroca? Jāā crudeba uāaa zeida bā dairāba cawađapeda ījāni carea.—

‡ ^{15:28} Isaías 53:12. Griego bedeade ācārā cartade versículo 28 neāa. § ^{15:31} Carebasia. Griego bedeade bā bā “ēdrā edasia.”

Mañne Jesu caita crude cachipedada bida abari quíraca biē jarasidaa.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Luca 23:44-49; Juañ 19:28-30

33 Umatipa ñmādaura quisia.* Mañba nañ ējūñra hora ūbea jūma pāima nūmasia. **34** Hora ūbea badacarea Jesuba jīgua jarasia:

–Eloí, Eloí, ¿lama sabactani?–

Mañ arameo bedeaba jara b̄la: “Mñ Ñcōrē, mñ Ñcōrē, ¿cārē cārēñ mñduba b̄eesi?”

35 Mañ bedea ūrībñdade ñc̄lra mama caita duanb̄ba jarasidaa:

–Úrīnadua, idjia Elíada trñ b̄la.–

36 Ara mañda ab̄a pira wāpeda uva ba oregueada mōda quirude dodoba edasia. Bacurude jāpeda Jesua diasia domārēä. Mañbe dji ēberāba jarasia:

–Jāñadua; ac̄dia Elíaba idjira uðaa b̄lde zei cawayá.–

37 Mañne Jesura mññadua biapeda ïyādrñsia.

38 Ara māwābñrñde Ñcōrē de dromane eda wua eat̄a jira b̄lda ēsidra ñt̄lba edaa cōñ dogosia.†

39 Romanebema sordaorā boro Jesu quírāpita b̄lba idji māwā beubñrñ unuside jarasia:

–Wārāda nañ ēberāra Ñcōrē Warra basía.–

40 Mañne ñc̄lra wērārāba tñmñba ac̄l duanasidaa. Ñdirā tñena Maria Magdalena, Salomé sida panasidaa. Dewardabema Maria sida basia. Santiago Tēñbema abadaba, Jose bida mañgñ Mariara ãdji papa basía. **41** Jesu Galileade baside mañ wērārāra idji ume nñbasidaa idjab̄a careba

* **15:33** Amos 8:9-10. † **15:38** Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15.

panasidaa. Arima dewara wērārāda baraasia Jesu ume Jerusaleñnaa wāpedadada.

Jesu tʌbaripedada

Mateo 27:57-61; Luca 23:50-56; Juañ 19:38-42

42-43 Nurēma ñnāübada ewari basía. Mañ ewari carea judiorāra ne o panasidaa. Queubodode Jose Arimatea purudebemada Pilatomaa wāsia. Mañ Josera judiorā bororānebema basía. Jūmarāba idjira bio bia unubadjidaa. Idjia jāā babadjia Ācōrēba jūmarāda pe erobamārēā. Ne waya neē Pilatomaa wāpeda Jesu cacuada iwidisia tʌbari carea. **44** Mañne Pilatoba cawa crīchaē basía sāwā Jesura isabe beusida. Mañ carea sordaorā boroda trāpeda iwidisia Jesura wārāda beusi cawaya. **45** Sordaorā boroba wārāda beusiada ada bērā Pilatoba Josea Jesu cacuara idu edebisia. **46** Joseba borobada nēdopeda Jesu cacuara cruebemada uðaa bʌpeda mañ borobaba bʌrā bʌsia. Mañbe mōjē uria corodade eda bʌpeda mōgara waibʌaba uriara jūātrā bʌsia. **47** Maria Magdalenaba, Jose papa Maria bida acʌ panasidaa Jesu cacuara mama bʌbʌdada.‡

16

Jesu ñrēbada Ācōrē nezocabajarada

Mateo 28:1-10; Luca 24:1-12; Juañ 20:1-10

1 Ñnāübada ewari jōnacarea Maria Magdalenaba, Santiago papa Mariaba, Salomé bida querada nēdosidaa Jesu cacuara pʌrlədi carea. **2** Nabema

‡ **15:47** Jose. Mañgʌ Josera Arimateadebemāea, ãtebʌrʌ Santiago Tēābema abada ume dji djaba basía. Marco 15:40; 16:1.

ewari domianebebemane diapeda ara ñmādau odjablrlde ãdjira Jesu tñbaripedadamaa wäsidaa.

³ Mañne nñwñ jara nñbasidaa:

–Dadjira eda wäni carea ȝjãl mõgara waibla uria jüätrl bñra caiba ãyã bñl?–

⁴ Bariblrl araa aclobadade unusidaa mõgara waiblara orrocawa coblda. ⁵ Ara mañda uriadé eda wäsidaa. Eda wäbldade cñdrada unusidaa. Idjia drasoa jñ bñra totroa querasia. Ädji jñwa araare chñmasia. Idji carea wërärära dauperasidaa. ⁶ Mañ cñdraba ãdjia jarasia:

–Dauperaränadua. Bäräba Jesu Nazaredebemada crude cachipedadada jñrl panla. Idjira ñrëbasia. Idji bñpedadamaa aclobadua. Nama bñlä. ⁷ Jälbé idji ume nñbapedadarämaa wänadua. Pedroa, waabemaräa bida jaradadua Jesura ädji na Galilea druadaa wäbldrda. Jäma idjira ununia idjia naëna jarada quïräca.–*

⁸ Mañne daupera panlba cacua ure nñpanasidaa. Ara mañda wërärära Jesu cacua tñbaripedada uriadéba pira wäsidaa. Ne waya panl bërä ni abala bedeadaë basía.†

*Jesuba Maria Magdalenaara idjida unubida
Juañ 20:11-18*

⁹ Jesura diapededá nabema ewari domianebebemane ñrëbapeda naärä Maria Magdalenaar unubisia. Mañ wërânebemada Jesuba naëna jairäda siete ãyã jñrecuasia. ¹⁰⁻¹¹ Mañbe Mariara Jesu ume nñbapedadarämaa wäsia. Idji jüëside ãdjirära wadi

* ^{16:7} Marco 14:28. † ^{16:8} Griego bedeade ñcrlrl carta de Marcoba bñdara namabe bñla. Versículo 9deba aba 20daa neëa.

sopuaba jīā panasidaa. Māwā panane Mariaba ādjirāa jarasia Jesura zocai bāda unusida. Māwā ūribādamīna ījānaē basía.

*Jesuba dewara umé panāa ara idjida unubida
Luca 24:13-35*

¹² Māwānacarea Jesu ume nībapedadarāda umé puru dajada nībasidaa. Maāgārāa Jesuba ara idjida quīrā awara unubisia. ¹³ Ādjira jēda wānapeda waabemarāa jarasidaa. Māwāmīna wadibida ījānaē basía.

*Jesuba edadarāa ara idjida unubida
Mateo 28:16-20; Luca 24:36-44; Juañ 20:19-23*

¹⁴ Māwānacarea Jesuba edadarā once panne co chūpanasidaade ara idjida unubisia. Ādji cāwārā zareadēba ījānaē panana carea quēāsia. Idji ārēbada unupedadarā ãdjirāa jarasidamīna ījānaē panasidaa.

¹⁵ Maābe Jesuba ãdjirāa jarasia:
–Drua bēaza wānapeda bedea bia mānrebemada jūmarāa jaradadua. ¹⁶ Maāl bedeada ījāsidara idjabāa borocuesidara Ācōrēba ēdrā edaya. Baribārā maāl bedea ījāéra idjia cawa oya. ¹⁷ Māl ījā bēaba naāgāda odia Ācōrē lābla eropanāda unubidi carea: māl trāneba jairāda āyā jāretadīa idjabāa adua panne bedeade bedeadia. ¹⁸ Dama arada ādji jāwaba jidadia. Nēārā dadji beabarida dodibārā maālba biē oēa. Idjabāa cacua biē bēara ādji jāwa lārā bālbādade biacuadīa.–

*Jesu bajānaa wāna
Luca 24:50-53*

MARCO 16:19

lxxxi

MARCO 16:20

19 Māwā jaradacarea dadjirā Boro Jesura Ācōrēba ñtaa bajānaa edesia. Mama Ācōrē jāwa araare chūmesia. **20** Mañbe Jesuba edadarāba idji bedeara ādji wābʌdaza jarasidaa. Dadjirā Boroba ādjirāra carebasia. Ne ununaca obi bʌðebea cawabisia ādjia jara panʌra wārā arada.

**Ãcõrẽ Bedea
New Testament in Emberá, Northern
(PM:emp:Emberá, Northern)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022**

f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e